

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

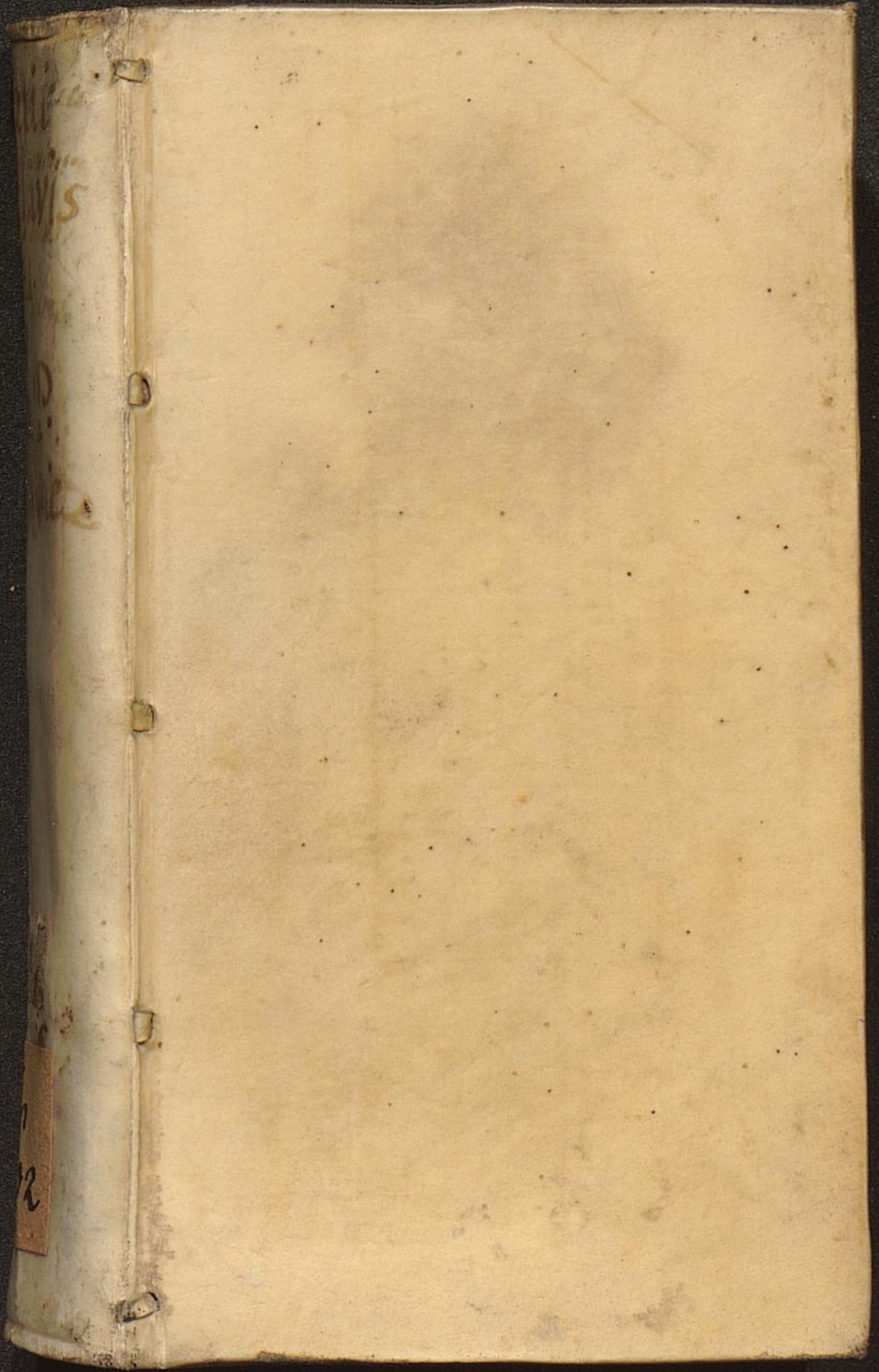
Universitätsbibliothek Paderborn

**F. Corneli[i] Cvrt[i] Augustiniani Erem. De Clavis
Dominicis Liber**

Curtius, Cornelius

Monaci, 1622

urn:nbn:de:hbz:466:1-11735

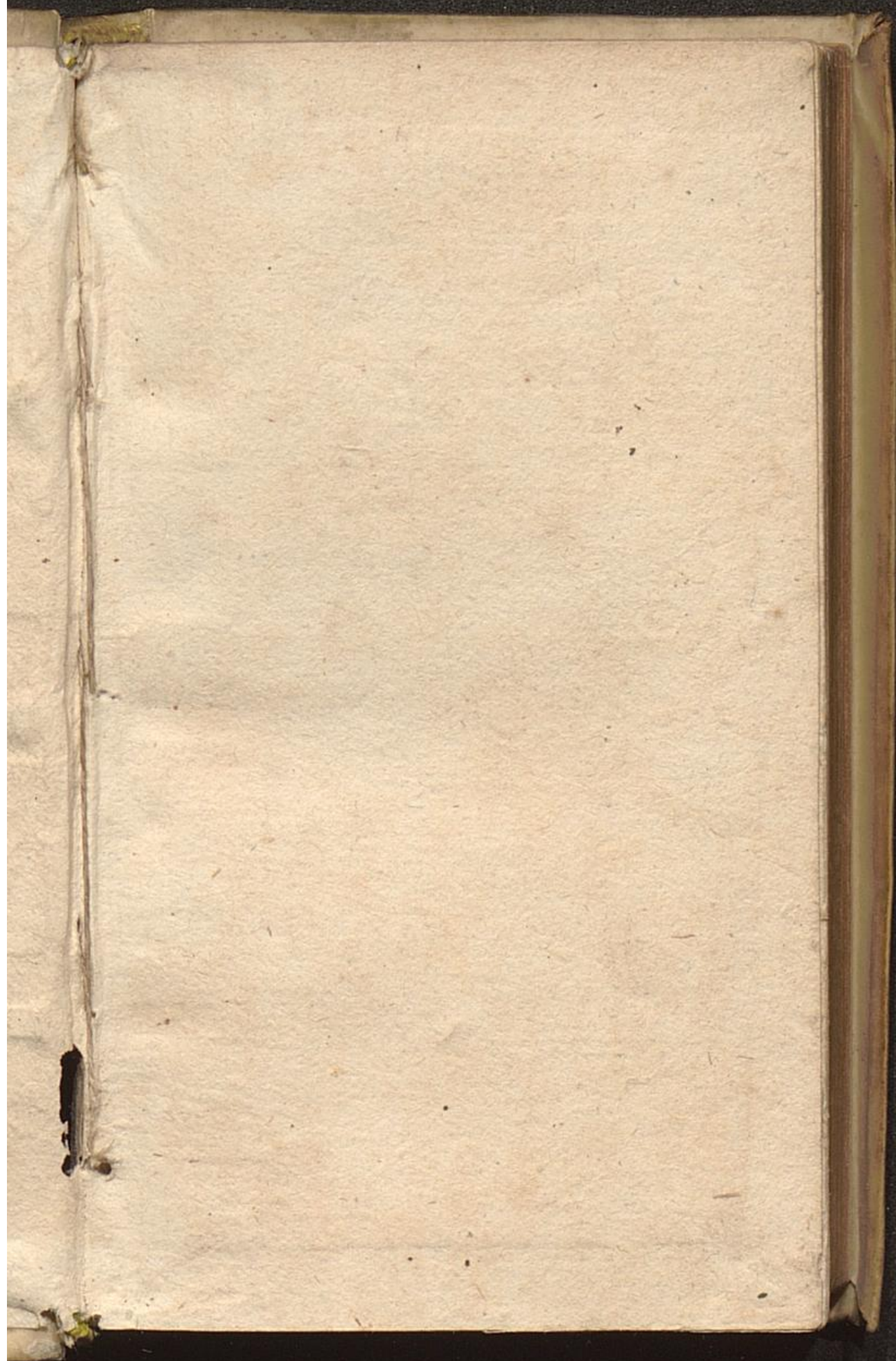

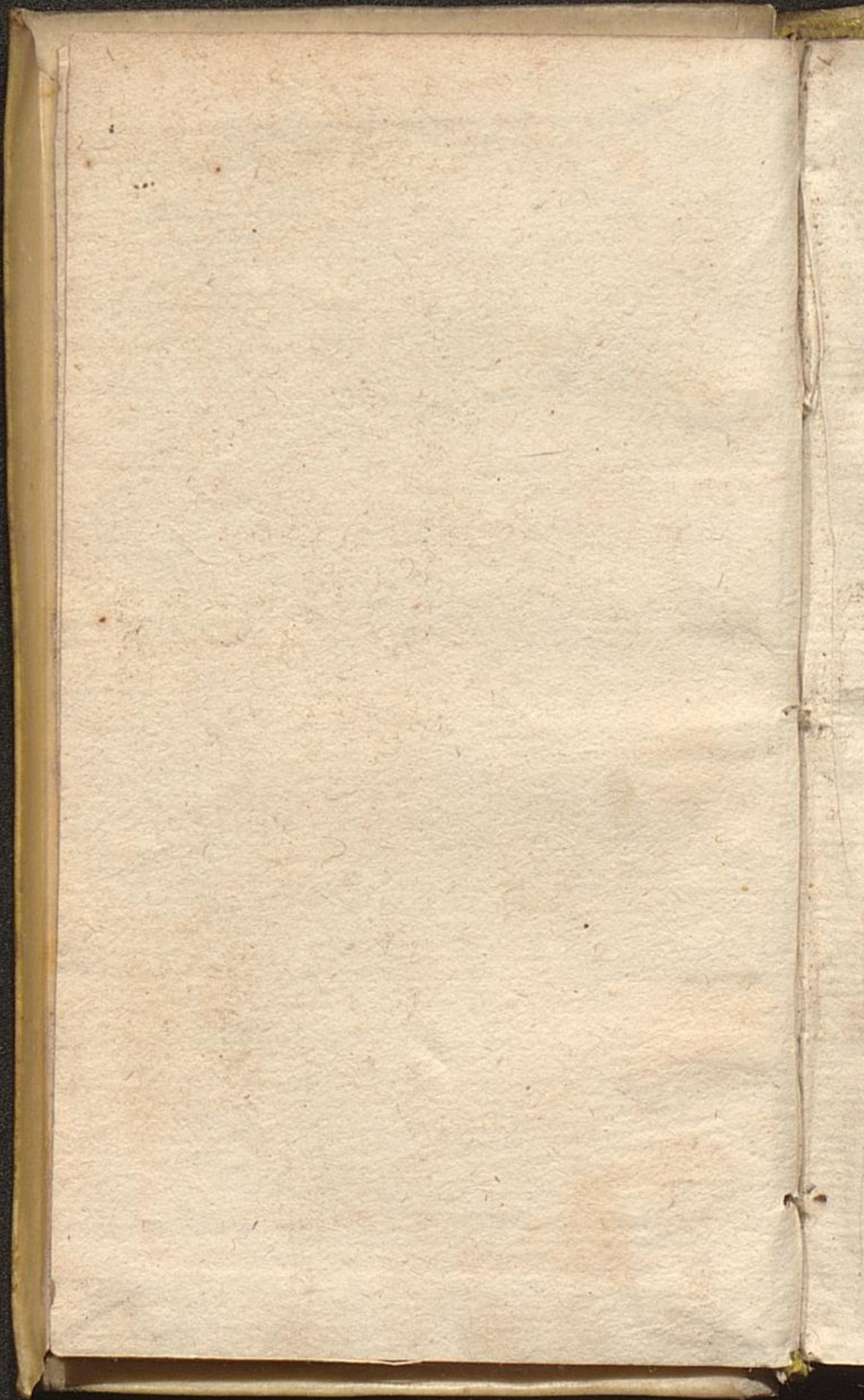
[Faint, illegible handwritten text on the spine]

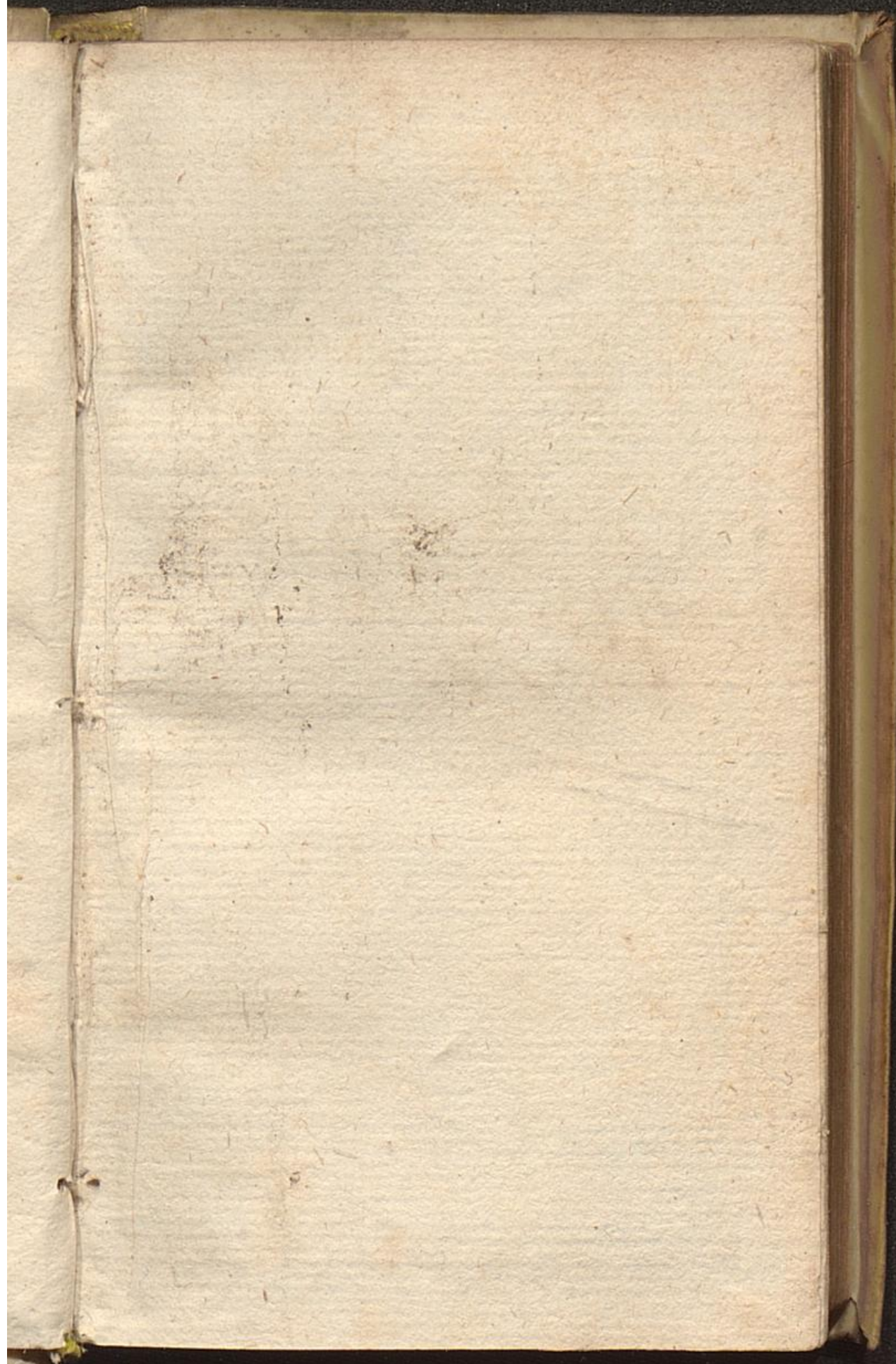
12

N.
I
6

Th. 5002.

Ex Legato Celmii Principis Ferdinandi
nandi Epri Paderborn: et Almg
Anna 1683

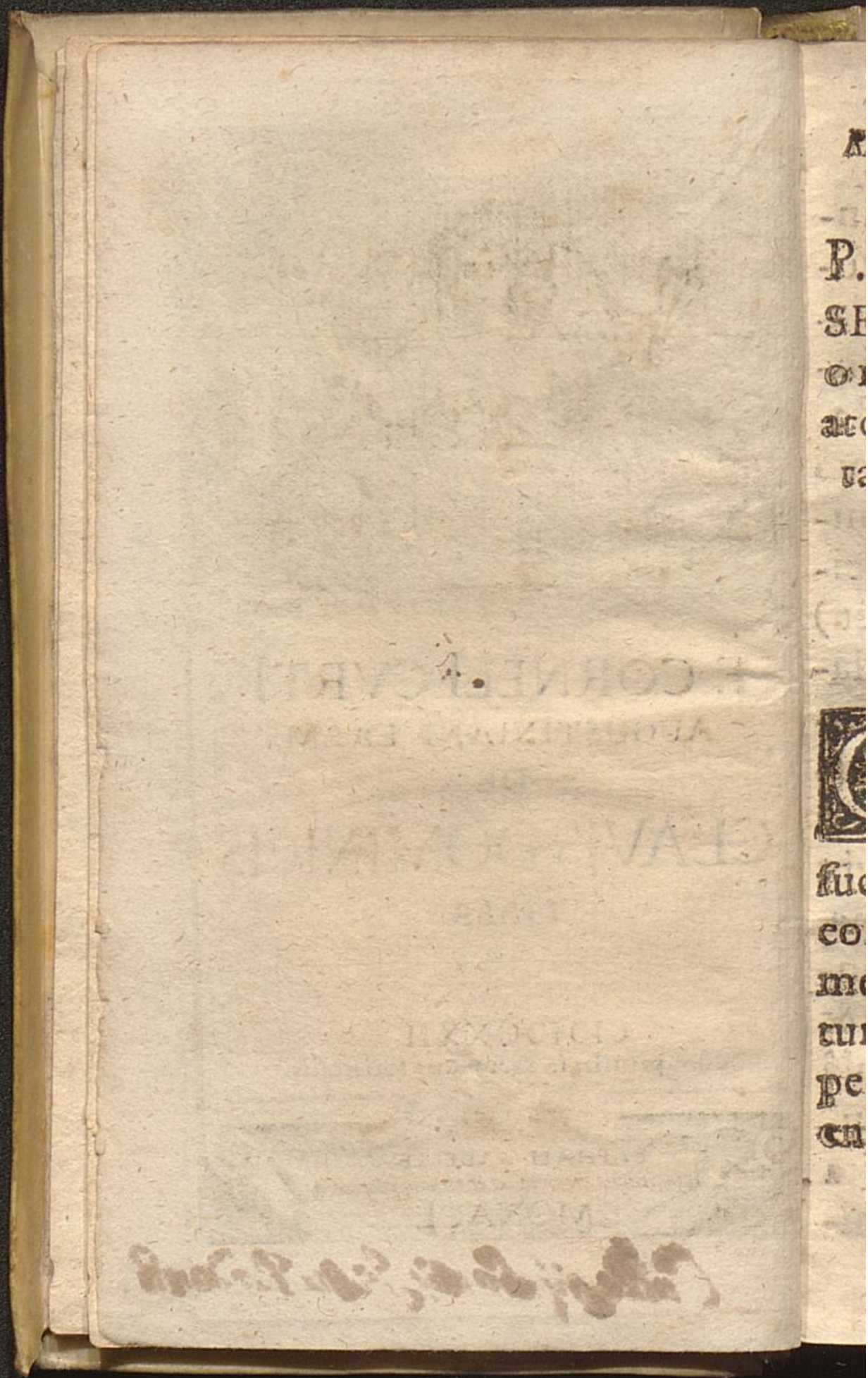
F. CORNELI CVRTI
AUGUSTINIANI EREM.
DE
CLAVIS DOMINICIS
LIBER.

CIDICXXII.
Cum privilegio Sacræ Cæs. Maiestatis.

RAPHAEL SADELERVS,
Imaginibus exornavit et venum proposuit
MONACI.

Collegij S. J. Paderb.

Reverendo admodum, exi-
mioq; Patri,

P. NICOLAO CRU-
SENIO, SACRÆ THE-
OLOGICÆ MAGISTRO,
atq; Ordinis FF. Eremi-
tarum S. Augustini per
Boiariam Vicario
Generali, &c.

S. P.

CVM MAGNA VI-
tiorum seges, ve-
lut herba irrigua
succreverit uberrime, ut
eorum ubique liceat jam
messem metere maximã
tum vulgare multorum
pectora invasit scripturi-
endi ambitiosum cacoë-

A 2 thes

DEDICATIO.

thes. ita, ut nunc quicumque spumeam unam tumentium verborum quasi procellam spiritu ingenti eructare potest, statim credat interituram Rempubl. literariam; nisi ille, Scholasticus Alcides (si ita Musis placet) supponat humeros, & lapsabundam Minervæ eadem verboſo aggere fulciat atq; sustentet. Hinc cruda adhuc studia & vix inter umbraticas gymnaſides periclitata emittuntur in apertum diem; & qui in ſcholis ſub ferulâ plorare adhuc merebantur, in forum, ad pulpita

veni-

DEDICATIO.

veniunt, & non audita
sapientiæ præcepta effu-
sissimis buccis profiten-
tur. Vocabulorum tan-
tùm strues exaggerant,
ædificant periodos, & tū
se velut absolutissima E-
loquentiæ exemplaria
Tullij isti circumspiciūt,
quando rem unam plu-
ribus dictionum mantel-
lis vestiverint, sermonif-
que faciem novo semper
pigmēto inverterint. Ni-
mium quantum Suffeni
isti Catulliani sibi pla-
cent,

Cum lepidè lexeis compositæ,
ut tesserulæ omnes

Luc. 145.

Arte pavimento atque em-
blemate vermiculato;

A 3 quæ

DEDICATIO.

quæ non nisi inanes argutiolas, frigidas quasdam ineptias & ludibrias sententiarum, efficiunt: sicque magno cum apparatu extrudunt nugaces quosdam libellos testes domesticos ignorantia suæ. Quid dicam de potentis & exterricinij quibusdam literarum? qui cum ne barbarè quidem facis balbutire possint, scriptitant tamen, & nominis ærisque sui magno damno infamiã sibi mercantur. Ad compendium verba conferam; *Faciendi Eccl'es. 21. plures libros nullus est finis, nullus modus. Quàm per-* ita
tina-

DEDICATIO.

tinaciter ego ab hac scabie unguetenuerim, sciunt amici omnes, quorū neque precibus neq; auctoritate induci unquam potui, ut vel poëmationem unum publici juris facerem; donec Tu Reverende admodum atque eximie Pater, pro imperio quod Tibi in voluntate meam datum est, iussisti ingenij mei uterum concipere, & parturire factum aliquem, qui in oculos omnium manusque veniret. Ecce uti

Sarta tecta Tua precepta,

usq; habui,

ita & nunc obsecundo &

A 4 expel-

Placito

DEDICATIO.

expello informem hunc
ἐμβρύωνα nondum affecu-
 tum perfectionis suæ li-
 neamenta ultima, abor-
 tum quendam, nondum
 potentem uti oculis & su-
 stinere acutum hunc so-
 lem. qui conditionis suæ
 & miserix memor spon-
 te suâ ad Te festinat; &
 quia consummata scien-
 tiarum omnium *κυκλα-
 παδεία* in Te est, obstetri-
 cantem manum implo-
 rat: vel saltem quia No-
 minis Tui claritatem ag-
 noscit, viæ suæ ducem
 & lucem desiderat, ne
 impingat. Immò & ego
 quoque huc impello, ut
 quia

DEDICATIO.

quia infinita, quibus in-
ære Tuo jam dudum fui,
nomina delere non pos-
sum, relinquam eum ve-
lut obsidem aut, potius²
syngraphum, obligatio-
nis meæ luculentum te-
stem. Nam quomodo re-
spondeam benevolentiae
illi Tuæ, quâ me Bruxel-
læ olim rhetorizantem
profecutus es? quomodo
satis, nō dico, faciam, sed
loquar de favore illo, quo
me Collegio novo, quod
incredibili quadam in-
dustriâ, in summâ rerum
inopiâ, sumptuosissimum
stupentibus omnibus ex-
ædificasti, Præfectum da-

A s re vo-

DEDICATIO.

re voluisti? Quid quòd
Tuo præsertim calculo
Theosophiæ istadium in-
gredi, currere, & hono-
rem atque bravium adi-
pisci mihi licuit? ut ta-
ceam sexcenta alia, quæ
monente cottidie con-
scientiâ

Οὐκ ἂν δυναίμην ἐξαλεί-
ψασθαι Φρενός.

*Euripid.
haud un-
quam que-
am delere
ex mente.*

Ne dicam de Doctrina
singulari, cujus admiran-
dum specimen Romæ in
Comitijs ordinis genera-
libus, in coram multorū
S. R. E. Cardinalium de-
disti. ut taceam de inex-
plicabili vi Prudentiæ,
quæ Te ita vbiq̃ue com-
men-

DEDICATIO.

mendavit, ut suum Ro-
mæ hyperaspisten non
alium quam Te, Belgæ
voluerint, Itali R^{mi}. P.
Generalis vices commi-
serint, Boii velut Patrem
verè suum susceperint,
Vindelici, Bohemi, Hun-
gari experiverint, omnes
denique Te suum vo-
care ament, certent sin-
guli, qui fruantur. Ut o-
mnium virtutum regi-
nam, & dominam, Ani-
mi insignem modestiam
non attingam; quâ ita
submissè de Te sentis, ut
cum omnibus superior-
is, neminem tamen con-
temnas, omnes diligas,

A 6 & iu

DEDICATIO.

& in singulis inuenias aliquid quod Tuo favore dignum sit.

Sic itur in alta

*Stat. Pectora, Sic mixto reuerentia
fidit amori. Verum*

*παυσομαί σ' αινῶν. ἐπεὶ
βάρος τι καὶ τῶδ' ἐστίν, αἰνεῖ-
σαι λίαν.*

*Eurip.
desinam
laudare te.
quia mole-
stum etiam
hoc est, lau-
dare nimis.*

Hoc tantum rogo, ut pro-
jectitium hunc & à pa-
rente jam expositum fœ-
tum curioso amantissimi
pectoris Tui εὐτροφείῳ ex-
cipias; ut solido ibi cibo
pastus, valentior exeat,
& difficultatibus omni-
bus caput objectare au-
deat. Vale Reuerende
ad-

DEDICATIO.

admodum atque eximie
Pater. Monachij ex mu-
sæo nostro Kalendis Sep-
tembribus CIO IO CXX.

R. P. T.

æternum deuo-
tissimus

F. Cornelius Curtius

*Augustinianus Belga
Bruxellensis.*

Ad

AD LIBRUM
R. & doctissimi P. F. *abs*
CORNELI CVRTI
De *ostion ost*
CLAVIS CHRISTI

Epigramma.

O bene CORNELI, tua quod
pia paruit auris
Eximij sancto Praesidis imperio.
Ecce quater geminos jussus descri-
bere CLAVOS,
Sanguine pendens qui rubue-
re Des,
Admōsti doctam felici Numine
dextram,
Victurum semper qua tibi fin-
xit opus.
Eruta cum CLAVIS Patrum tibi
docta vetustas,
Ingenio CVRTI vivere jussa
tuo.
Ut radiant toto sub noctem sidera
caelo,
Sic tuus ē CLAVIS mox radia-
bit honos; Qui

Qui rutilis figent cornicum lumina
natelis,

Affigentq; tuis pectora doctas
libris.

Gemma solet durum magnetica
ducere ferrum,

Hoc ferrum summo duxit ab
axe Deum.

MATTHÆUS RADERUS
De Soc. Iesu amoris
ergo accinuit.

Doctissimo & Reuerendo
Patri,

CORNELIO CVRTIO.

COR mibi qui dudum fueras,
radiare cupisti,

ut simul & posses huios esse mihi.

O factum bene! jam CORNELIUS
es mihi totus;

Huios ingenij, CORgenijq; mei.

Felicem

*Felicem totum me dixero, si modò
detur,*

*De radijs aliquid participare
Tuis.*

*Quis scit an et Cnopus poterit
flammescere quondam,*

*Et SOLEM quamvis impare
luce sequi?*

*F. Paullus Cnopus
Eremitanus.*

A D

**CLAVOS DOMINICOS
Eiusdem**

F*atis iniquis plurimi famam
suam*

*Alto caduce glorie appendunt
tholo;*

*Quae sequioris sepe vulgi fla-
mine*

Aut Zoili decussa motu deperit.

Occurrit illi CVRTIVS carè malo:

CLA-

CLAVOS DOMINICOS *dum*
stilo polit novo,

CLAVIS *ijsdem quatuor trabali-*
bus

Æternitati nomen infigit suum
Nulla æmuloꝝ demovendum
turbine.

F. Simon Dollingerus
Augustinianus Mo-
nacenſis.

APPRO-

APPROBATIO
Facultatis Theologicae.

Uoniam hoc libro
de CLAVIS Christi
Domini multa di-
ligenter conquisita, & do-
ctè disputata continetur:
nec à bonis morib⁹ aut or-
thodoxa Religione quic-
quam dissonum est; id-
circo auctore Religioso
& docto opus dignum,
quodq; utiliter in lucem
edi possit, iudico, Ingol.
Kalend. Jan. An. 1622.

Gaspar Lechnerus Societ.
IESU S. Theologiae Pro-
fessor Ordinarius & pro
tempore Decanus.

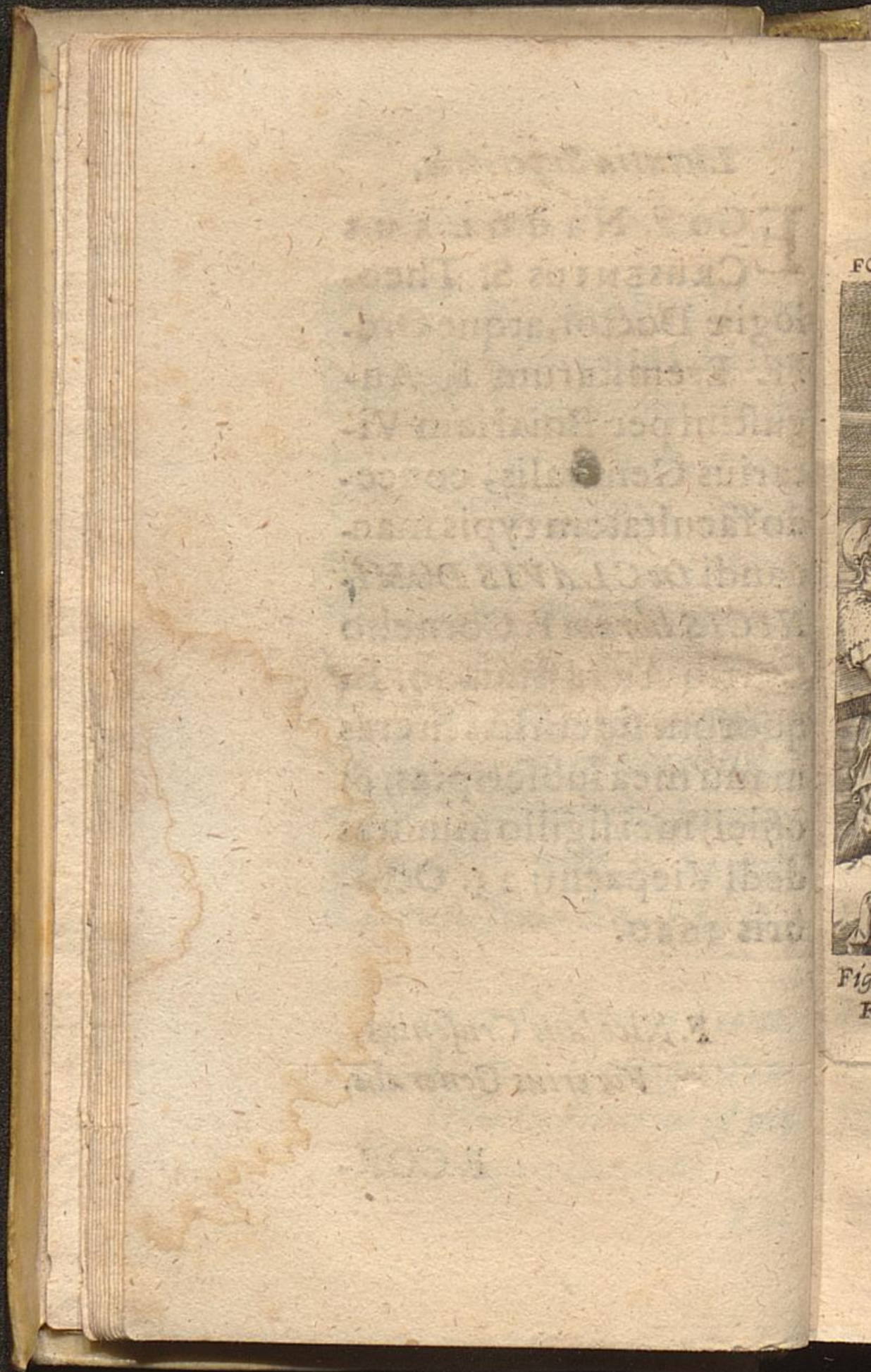
Li-

Licentia Superioris.

EGO F. NICOLAUS
CRUSENIUS S. Theo-
logiæ Doctor, atque Ord.
FF. Eremitarum S. Au-
gustini per Boiariam Vi-
carius Generalis, conce-
do facultatem typis man-
dandi *De CLAVIS DOMI-
NICIS librum* F. Cornelio
Curtio Augustiniano. In
quorum fidem has literas
manu meâ subscriptas, &
officij mei sigillo munitas
dedi Viepachij 23. Octo-
bris 1620.

*F. Nicolaus Crusenius
Vicarius Generalis.*

F. COR-

FC

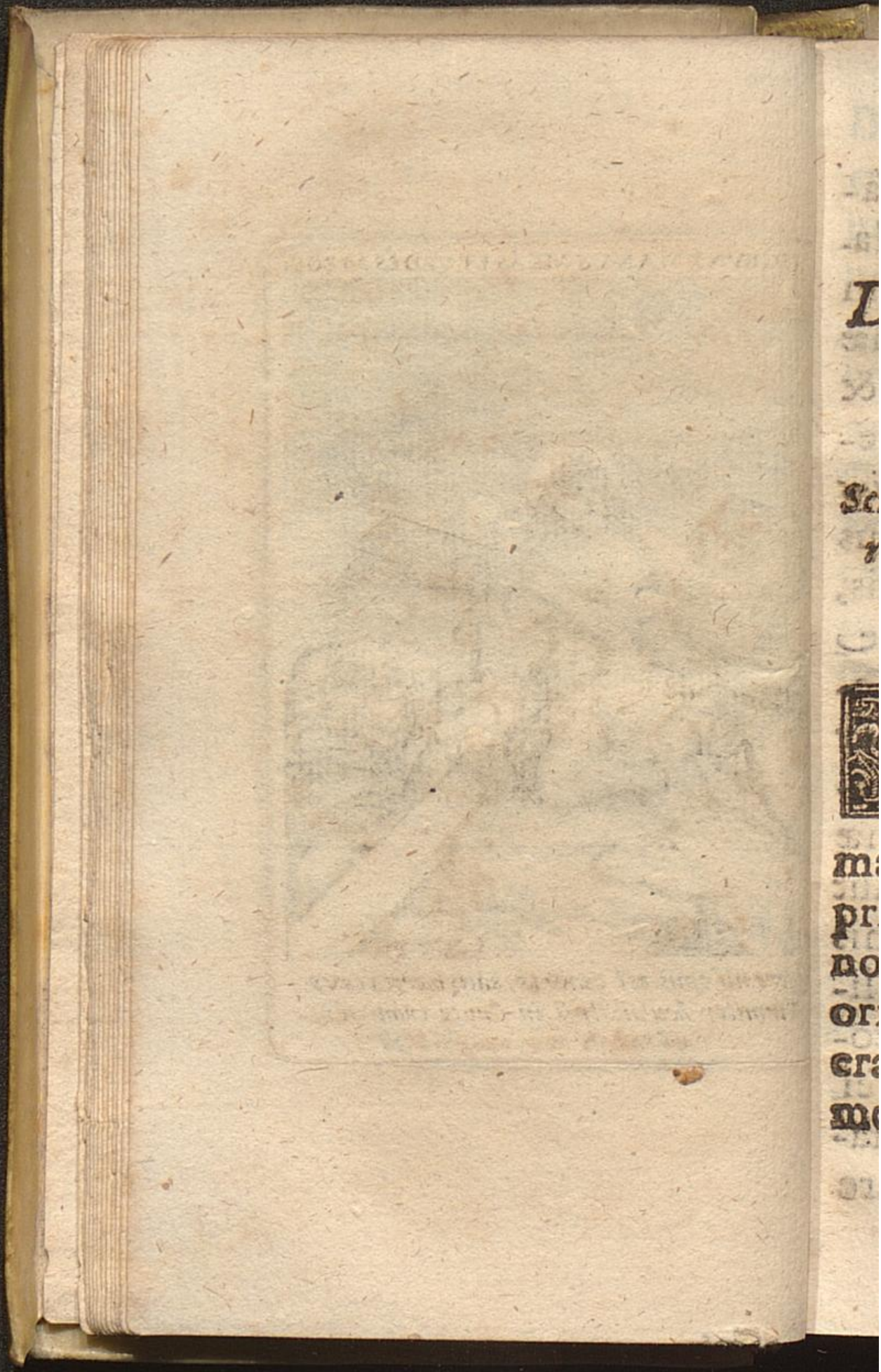

Fig
F

FODERVNT MANVS MEAS ET PEDES MEOS.

*Figero nil opus est CLAVIS; satis hæret IESVS
Firmiter heu! nostris in Cruce criminibus.
Raph. Sadeler excudit cū privilegio.*

L

Sc

m

pr

no

or

er

m

31

I.
F. CORNELI CURTI.

Augustiniani

DECLAVIS

DOMINICIS LIBRE

CAPUT I.

*Scriptionis occasio. Emulo-
rum copia. Divinae opis im-
ploratio. Materiae
dispositio.*

IX Lyceo Anglo-
politano Boiariz
& toti⁹ pænè Ger-
maniz delicio, in urbem
principem, cui Monachi
nomen fecerunt, superi-
oris mei scripto evocatus
eram; quòd illic operâ
meâ ei opus esset. Jam
cum

2° F. CORN. CURTI.

tum ibi in Belgarum familiaritatem penetroidamus, accipimus salutem mutuan, & juxta Patriæ nostræ genium, bellè & Belgicè copulamur. Frequens me visit *Sadelerius* inter Ambivaritos natus homo antiquæ probitatis, industriæ novæ, in arte sculptoriâ politicissimus, eruditionis adhæc amator & ad stuporem admirator. qui cum doctrinæ meæ testes locupletes, aut ut veriùs dicam, nimis benevolos præcones alios audivisset, is ipse coràm studioso alloquio scientiæ meæ periculum fa-

cere

DECLAVIS CHRISTI. 3

fa- cere voluit. Sed, pro De-
:da- um immortalem! quam
tem multi sunt, qui thesaurū
tria omnem in linguā situm
& habent, & cūm garrunt,
Fre- σοφοί planē, non tantūm
erius φιλόσοφοι videntur: ubi
atus verò meditari aliquid oc-
atis, cipiunt, & cudere quod
rte in omnium manus, ocu-
is, e- losque veniat, tum acetē
ator nihil illis in pectore est.
lira- ut verē de illis dicere pos-
ina- sis, quod de lusciniā qui-
, aut- dam: Vox, præterea ni-
mis- hil. Documentum ergo
ali- scriptum & publicum ro-
co- gat: orat, ut commenta-
o sci- rium quemdā P. Angeli
n fa- Augustiniani novā histo-

B mā

4 F. CORN. CURTI

riâ inlustrem, & reſter, ſi rig
quid cordis Cornelius ha 0.
beam. Ego, qui conſcius im
eram infantiaë meæ, qui ha
numquam haſtenûs per R.
calamum publicè loqui SE
auſus fueram, excuſo co ne
dicum penuriam, meam cia
ipſius imperitiam, & La plu
tini ſermonis jam pridem ope
neglectam venuſtatem. & l
Objicio momos, æmu aux
loſq; , quorum nunc ma hil
jor copia eſt, quàm olim lign
Plant. muſcarum (ut ille loqui am
tur) cùm caletur maxi etia
mè : qui ſcripta priùs car eſſe
punt , quàm legunt ; & gat
antè quàm in tribunal ve non
nerint , ab itione ſiniſtrâ An i
rigidi

DE CLAVIS DOM. §

rigidi isti Arcopagita ad
θ. nigrum autorem reum
improbè damnant. Vix
hæc dixeram : ibi tum
R.^{dus} P. NICOLAUS CRU-
SENIUS, cui à R.^{mo} Ge-
nerale Boiariæ Provin-
cia Commissa erat, me
pluribus verbis hortari,
opem operamque suam,
& librorum optimorum
auxilium promittere; ni-
hil esse, quod invidiæ ma-
lignitatem timere debe-
am, omnibus hoc viris
etiam magnis commune
esse, neq; Mundi Repur-
gatores Herculem Ju-
venone unquam caruisse.
An ideo (inquit) oppres-

6. F. CORN. CURTI
sus est, quia odio illius
pressus? immò an non
clariùs emicuit ista virtu
tis genuina vis, postquam
hæc invidiæ umbra ac
cessit? Te quoque, non
falleris, stimulus hic ma
net, monetque ne lente
scas, ne dormites usque
Obsibilabit tibi undique
hæc excetra, & conatu
etiam egregios arrodet
& si ullo modo pote est
comminuet penitùs. Tu
um est masculum pectu
opponere, & dentem ni
grum virtute retundere
Terruit me ampliùs ist
vox; tantùm abest, ut a
mimare potuerit. Quar
ma

DE CLAVIS DOM. 7

maximo cœpi opere ob-
testari, ut hoc in fortio-
res humeros onus injici-
at, me ferendo non esse.
non rectè bovem adduci
ad ceroma, aut τὸν ὄνῶν λύ-
ρα admoueri: alijs me li-
benter ἐπιτίμιον concessu-
rum & cessurum. Ille
modestiam hanc parùm
modestam interpretatus,
duriusculis verbis me in-
crepat; & Oportet te, in-
quit, hæc Cineralia iegu-
nia pietatis aliquo officio
consecrare. quare

Fac sis vacivas adeis auri- *plano*
um,

Mea ut migrare dicta
possint, quò volo.

B 3 De

8 F. CORN. CURTI

De CLAVORUM IESU
Christi Crucifixi nume-
ro libellum conscribes.
& ut non sit sine merito
labor iste, ita jubeo, &
pro autoritate meâ id
impero. Isto plusquàm
ædilitio edicto, tanquam
fulmine aliquo percussus
& percussus accipio im-
perium, arbitratus satis
mihi esse, si obediendo
Deo & Præpositis place-
rem, licet teneris fortas-
sè eruditulorum auribus
displicerem. Postridie
igitur, cùm somno pla-
cido defunctus essem, &
me ad æris campani fo-
nitum, ut Catholicorum

mos

DE CLAVIS DOM. 9

su mos est, salutari crucis
ne- signo munirem, venit in
es. mentem imposita pridie
ito provincia, & alterū rur-
, & sus alterumque signum,
id imprimens, ad scriben-
am dum animum obfirmo
am atq; obstino. & jam cha-
ffus ractere isto sacro alacri-
m- or, in genua procumbo,
atis & eum qui per Clavos,
ado crucis tulit supplicium,
ce- supplex invoco. *Morta-*
tal- *lium salus unica, & capti-*
bus *varum animarum tyrum,*
lie *Iesu Christe, qui Patri Aeter-*
pla- *no victimam te dedisti, & ad*
, & *mortem usq; crucis obediens,*
fo- *eidem CLAVIS trabalibus te*
um *& peccata nostra adfixisti, ut*
nos

IO F. CORN. CURTI

veteribus vinculis emancipa-
tos nos ad te traheres; Ecce
ego virtute quoque obedientia
ad tuam crucem impellor, ut
S. S. vulnerum tuorum prae-
cipua instrumenta CLAVOS
inquiram, numerem, distin-
guam, et testimonijs certis
firmisq; calculum meum qua-
lemcumque probem. Verum quia
anima mea vulnera à tuis mi-
vulneribus separant, instru-
menta vulnerum meorum
peccata tuis adversa sunt;
haec et illa tolle per ista tua,
ut cognoscat intelligatq; per
virtutem obedientia, quae
ignorare merebatur anima per
culpam. Confige CLAVIS ti-
moris tui mentem, et hanc

M.A.

DE CLAVIS DOM. II

manum; ut nihil ista dicat, hac scribat, quod à virtute alienum est, aut à verâ pietate alienare quemquam possit. Subitoque stilum & palimpsestum in manus sumo, & materiem operis sic ordino. An Christus etiam CLAVIS fixus; An tribus tantum; An pluribus; ubi illi, & quales, & quis cultus eis debitus? Quæ non pressè strictimque; sed latè omnia fuscque Patrum testimonia & venerandæ antiquitatis reliquiæ comprobabunt.

B; CA-

CAPVT II.

*Christus verè CLAVIS fixus.
Westphalus retun-
ditur.*

Ngustis satis cir-
culis hunc circū
meū circumscri-
psi, non est verendum,
ut carceribus suis emissi
equi ante metam defici-
ant; si modò ego doctè
fræna moderari, calcari-
bus aptè & voce anima-
re potuero. Verùm quod
se mihi misero porten-
tum in limine objicit?
quis ille toto exporre-
stadio anguis, semitam
intercludit? jam mihi Pe-
gasum

DE CLAVIS DOM. 13

gasum aliquem conscen-
dendum esse video, ut
congregiar cum hoc ser-
pente. sed sumné ego fa-
tuus, qui panico timore
ita muliebriter tremo ad
conspectum hujus mon-
stri? monstri inquam,
mortui? nam nisi me fal-
lunt oculi, hic est Pythō
ille Westphalus, quem
tot Phoebi olim tam im-
manibus telis confixe-
runt. certè is ipse est:
en ut nigrum virus emi-
sit, & jam vires amisit. to-
tus anguis exanguis est.
Quid igitur ego hîc ani-
mi pendeo, & dubito e-
quorum meorum ungu-

B 6 lis

14 F. CORN. CURTI
lis morticinum hoc for-
didum proterere, & for-
titer transire? An peri-
culum est, ne hoc Tar-
tareū & ex Cerberi spu-
mâ propagatum aconi-
tū vicinū aërē corrupe-
rit? sed ille recens, purus
& defœcatus est. Hoc u-
num mihi stuporem in-
jicit, quòd video litera-
tum esse hoc venenum,
quod impurata illa bel-
lua tam doctè evomuit,
ut in arenâ quasi articu-
latè fluens elementa di-
stinguat, & cantet, in-
quem jactum sit. Legam

*Ioã. West-
phalus in
Gonc. de*

igitur & transibo. *Quis scilicet
an Judai Christum alligave-
rim*

DE CLAVIS DOM. 15

runt cruci? O pestilens blas-
pheme, orco edite, non
homo, cum obscenis pa-
triae tuae suis in eandem
haram includende; itane
audes tu obgannire Ec-
clesiae, & rosas Euange-
licas succerdâ olidissimâ
conspurcare? audésne,
inquam, Magnum illum
Joannem, oculatum om-
nium Christi actionum
passionumque arbitrum
infidelitatis arguere? in-
dubium vocare ejus te-
stimonium, in quo no-
stra statq; caditque fides?
tunc Aquilam illam ca-
citatatis insimulare possis,
quae in radios solis inac-

*Pass. Domini
131, apud
Prateolum
in Catalo-
go haereticorum
126103.*

B 7 cessi-

cessibiles fixis irretortif-
 que oculis intuita est? tū-
 ne de mendacio eum su-
 spectum reddere, qui ex
 limpidissimo ipsius Veri-
 tatis fonte bibit, quid-
 quid eructavit? Traditi-
 ones omnes sectarij ride-
 tis, contemnitis, pessum-
 datis: donec hoc aliquis
 vobis (quod nullo tamen
 jure donari debet aut po-
 test) donec, inquam, hoc
 aliquis vobis: an non Eu-
 angelium Joannis scri-
 ptura est? cui soli fidem
 vestram adfigitis, à quā
 ne transversum digitum
 aut latam stipulam disce-
 dere vultis, an non apud
 dile-

DE CLAVIS DOM. 17

dilectum Deo discipulū
Thomas pertinaciter in-
credulus loquitur: *Nisi vi-
dero in manibus ejus fixuram*

Ioannis 20.

CLAVORUM: *Et mittam
digitum meum in locū CLA-
VORUM, Et mittam manum
meam in latus ejus non cre-
dam?* Quid hīc ō effrons
Hæretice oppones? Nū-
quid Thomæ dubitationē
postea ipsa solvit experiē-
tia, cū Christus apud
eundem Evangelistā di-
cit: *Infer digitum tuum huc
Et vide manus meas?* Quid
hæc verba innuunt ō im-
pie? Intulit quidem, in-
quies, digitum in plagam
lateris; sed quia dicit,

Ioan. 20.

Vide

Vide manus inspexit tantum fortè strias lividas ex funium impressione relictas. Cerrè funibus contradictionum cerebrum tibi ita constrictum est, ut extra falsitatis septa liberè exspatiari nō possit. Gratium illum, sacrum Poëtam, Joannis paraphrasten audi.

Nonnus in
cap. 20. Io-
annis.

Δός μοι δεῦρο πέπον σέο δά-
κτυλον, ὄφρα πελάσσω
Μάρτυρ' ἀναμφήρισον ἐς ὀ-
ξύτορον τύπον ἤλων.

Καὶ παλάμας ἐκάτερθεν ἑ-
μᾶς ἴδε.

*Da mihi huc o amice tuū di-
gitum, ut admoveam*

Testem

DE CLAVIS DOM. 19

*Testē indubitatum ad accu-
tē penetrantiū figuram*

CLAVORUM,

Et manus utriusq; meas vide.

Ita & ceteros discipu-
los in fide vacillantes cō-

pellat, compellitque ad

credendū Christus apud

Lucam: *Quid turbati, in-* Luc. 42.

*quit, estis, & cogitationes
ascendunt in corda vestra?*

Videte manus meas & pedes,

quia ego ipse sum. Palpate

& videte, &c. & cū hoc

dixisset, ostendit eis manus &

latus. Ecceius personam

nisi Christi sustinet Da-

vid cū ait, Foderant ma- Psalm. 21.

nis meas & pedes meos? for-

tean debebit hac fossio

ad

20 P. CORN. CURTI
ad ligones aut rutra &
non ad CLAVOS referri?
Obsecro te, tribuísne ali-
quid Magno Augustino?
solent, scio, alij ex scho-
lâ tuâ. Scin' quid ille di-
cat de Christo? *Nisi CLA-*
VIS fixus esset, crucifixus non
fuiisset. Id colligebat ille
Doctor ex cucifigēdi vo-
cabulo, quod Græci u-
surpare solent, *σαυροῦν* &
σκολοπίζεν: fixio enim hîc
significatur. potissimùm
verò ex verbo *προσηλθῶν*,
quo frequenter utuntur,
quod ex vi suæ origina-
tionis propriè in cruce
clavationē denotat. Di-
ces, scio, *κρεμῶν* apud
Græ-

D. August.
in pl. 68.

DE CLAVIS DOM. 21

Græcos quoque non raro inveniri, & suspensionē indicare: Sed respondebit tibi & demonstrabit ex Curtio & Ariano Lipsius, & post eum Gretserus, suspendi & adfigi pro eodem usurpata fuisse. Quare jam, video quoque, quæ tibi nebula lucem eripuerit, & in errorem tam crassum induxerit. legebas cap. 21. Deuteron. quòd adjudicatus morti, ad pensus fuerit in patibulo; unde colligis Judæos funibus aut laqueo sustulisse in crucem reos, non CLAVIS fixisse, & ita pergis de

Lipsius lib.
1. de Cruce
cap 4.
Gretserus
lib. 1. de
Cruce cap.
19.

22 F. CORN. CURTI
de Christo ambigere. O
Heraclite, ô Democrite,
cur numero estis mortui?
tu, ut effusissimis lachry-
mis deploras insulsã bru-
ti hominis ineptiam; tu
verò sonantissimis cachin-
nis, pingue hujus West-
phali ingenium irrideas.
Non potest in animum
suum rudis ille Grammat-
cus inducere, ut credat
CLAVIS adfixos in pati-
bulo, rectè & latinè ad-
pensos quoque dici. Poë-
tæ id eū docebunt. Cru-
cifixus est Achæus, cui
id non manifestum est ex
Polybio? & tamen Naso
ita scribit.

Polybius
lib. 8.

More

DE CLAVIS DOM. 23

More vel intereas capti

suspensus Achai,

*Qui miser auriferâ teste
pendit aquâ.*

Ovid. in

Ibin.

Si audacem translationem Poëtis concedendâ dicet; Seneca quoq; non alio verbo usus est. *Latrocinium*, inquit, *fecit aliquis. quid ergo meruit? ut suspendatur.* Næ, frustra ego mero meridie huic talpæ lucem ostendere enitor, cui tam splendidus Evangelij radius oculos aperire non potuit. Quare nihil causæ est, cur diutius cum illo conflictari debeam; qui victus etiam & vinctus, nunquam tamen

Seneca epü
Stola 7.

men

24 F. CORN. CURT.
men herbam porriget.

Notat. *Unius addictus enim ju-
rare in verba magistri*

Dæmonis, audebit etiã
*πρὸς τὸν ἥλιον τείραμμένον λα-
λεῖν.* cum Hannibale jus-

sus est ad aram contra
Romanos jurare. Ne igi-

tur logodædalus videri
possim, alios de hoc nu-

gone triumphare permit-

to, qui in eum magnâ li-

bertate velut ἐξ ἀμαξῶν
debacchati sunt. ego

ad numerandū, di-

gitos compo-
no.

CA-

CAPUT III.

*Ternarius CLAVORUM numerus insufficiens. Daniel Mal-
lonius refutatus; ejus con-
jectura rejecta.*

IN numero CLA-
VORUM calculus
omnium non est
unus. Ternionem divinis
personis sacrum, etiam
CLAVIS dedicatum esse
volunt plerique omnes.
Totam verò machinam
opinionis suæ in penicil-
lo & cælo pictorum scul-
ptorumque potissimum
fundant. Sed ô Divi!
quàm fragile & junceum
hoc

hoc est, cui cui innitun-
tur. artificum istorum in-
genia à varietate, non à
veritate aestimamus; &
in pretio habemus picto-
res, qui simul fictores do-
cti. Hanc libertatem iure
antiquo obtinēt, & mul-
tis jam sæculis liberrime
usurparunt.

Horat.

*Pictoribus atq; Poëtis
Quidlibet audendi semper
fuit æqua potestas.*

D. Grego-
rio Nazã-
zeno hæc
Tragœdia
adscribi so-
let.

Unde si Tragœdi quo-
que Græci, quisquis ille
sit, qui Christum Patien-
tem luctuosâ in orchestra
cothurno ad Crucem
ambulare iussit; si, in quâ
Poëtæ istius autoritas ad-

dicunt

DE CLAVIS DOM. 27

ditur qui Crucem Domi-
nicam τρισηλον ξύλον, id est
trium CLAVORUM lignū
indigitavit, eodem illum
titulo & honore cum pi-
etoribus dignabimur.
Quare nisi miseris hisce
præfidiū aliud mittitur,
jam Tragediam æniam ri-
debunt. flagrantibus in-
scholis pueri, & ultra cre-
pidam futores, rursū
imagines atque statuas
arbitrari occipient. Sed
heus pictiores, nolite vos
quoquam movere, statim
itate statuarij, hyperaspi-
sten vobis advenire vi-
deo, qui sub Alphonsi
Palæotti signo auxiliare

C

VO-

vobis agmen agit, *magisq; ipse agminis instar.*
 Qui quia proverbium il-
 lud, ἐν τὸς θεῶν φέρου μὴ βα-
 δίζειν pro veriverbio aut
 potius oraculo habet,
 communem infistit viam
 & vos in tutelam suam
 recipit, penicillofque ve-
 stros ingeniosissimos
 acutissimo stilo defendit
 Ecce inquam Daniel Mal-
 lonius, vir in hac arena
 pugil verfatissim⁹ verfu-
 tissimusq; arma expedi-
 vit, lectissimam militum legi-
 onem lustravit, expectatq;
 ut commodè in nos impe-
 tum faciat. Sed ita me Pal-
 las nostra respiciat, ut

I DE CLAVIS DOM. 29

ego nullā militiæ faciē,
nullam aciem rectē hīc
ordinatam invenio. Non
video triarios, qui belli
molem sustineant; non
sunt cataphracti, qui
hostium vim repellant.
quare quā audenter il-
li in pugnam exeunt, tā
confidenter nos repugna-
bimus, & dissipabimus
uno impetu totum hoc
agmen. Bene est; jam ca-
stra movent. Veterani,
sed ii inermes atque in-
ertes in arenam descen-
dunt. volant ecce tela,
catapultarum seges in-
gruit. *Docet vetus Historia*

Daniel Mal-
lonius in c.
19. Palæos
t. 10. 33. 20.

Constantinum vno CLAVO-

C 2 RVM

RVM galeam munivisse, ab-
 tero frenum. O vietos, fra-
 ctos, & laceros lacertos.
 nos ista jacula nondum
 attingunt, nedum ut pe-
 netrent. nam quòd isti
 positis trium CLAVORVM
 numerus solidus collig-
 possit, nec ipsa mihi ar-
 thmetica persuadeat. im-
 mò vet⁹ ista historia vo-
 pessumdabit, & in jugu-
 lum vestrum spicula ista
 hæc paullò post retor-
 quebuntur. Ergò succe-
 dunt rorarij & levis ar-
 maturæ milites cunea-
 tim omnes, id est, conje-
 cturis pluribus res agitur
 quan-

I DE CLAVIS DOM. 31

quando ἀποδείξαι nullæ
suppetunt.

Primam conjecturan-
di ansam dedit Clara no-
stra, virgo inter Augusti-
nianas monachas vitæ
sanctitate, & miraculorū
gloriâ inlustris. hanc e-
nim cū ardentissimus
in IESUM crucifixū sym-
pathiæ amor incenderet,
& continuis ignibus ve-
lut Aetnam aliquam, dor-
penitum inflammaret ac
que depasceret; ne eo ab-
sumpto tandem cum vi-
tâ incendium istud san-
ctum extingueretur, Ser-
vator qui ignem ardere
vult, quem mittere in-

C 3 ter-

32 F. CORN. CURTI
terram venit, hunc fla-
grantem Vesevum, caele-
stem, inquam, istum divi-
ni amoris caminum visi-
tare dignatus est, & lu-
culentam, eamque immor-
talem vitalis flammæ ma-
teriam in eum immisit,
seu, ut clarius edisseram,
se se mortemque suam &
sacra mortis instrumen-
ta in D. Virginis corde
insculpsit. O rem stupen-
dam & antihac inaudi-
tam! MARIA

jam similem visa est &
habere sequentem.
ecce altera Theotocos
comparet. Maria Chri-
stum in utero, Clara no-
stra

fra in corde concepit. ex
 illius sanguine purissimo
 sacratissimum IESU cor-
 pus formatum est; hæc
 etiam carnem submini-
 stravit. illa puerum; hæc
 virum enixa est. blandi-
 dulum illa & ridentem:
 hæc crucifixum genuit.
 illa sine dolore peperit;
 hæc ipsa etiam doloris
 instrumenta produxit. u-
 traque tamen

Gaudia Matris habet cum

Virginittatis honore.

Nescio, an nostra ideò
 infelix, quia post partum
 non vixit. certè digni-
 tatem genitus majorem
 obtinet, & quia non nisi

C 4 cæso

34 F. CORN. CURTI
caelo cordenatus est, Cæ-
saris nomen sibi vendi-
care potest. Sed puerpe-
ram nostram visitemus.
Illa quidem seu majesta-
te filij oppressa, seu dolo-
ribus, decessit: verum
extemplò cor ejus ab ob-
stetricibus symmonachis
excutum est, divinum ga-
zophylacium apertum,
reperit thesaurus mira-
bilis & memorabilis. La-
tamné an tristem parti-
tudinem hanc posthumá
dicam, hæreo. apparet
foetus virilis, sed ille mor-
uus, recenti etiamnum
manans sanguine & cru-
ci adfixus. pro secundi-
nis

DE CLAVIS DOM. 35

nis omnia hinc inde ja-
cent passionis instrumen-
ta; pendent quoque ex
tribus nerviculis tres ve-
lut ferrei CLAVI. Non
possum ô Malloni nega-
re rem ita se habere, nisi
velim adfirmare non ha-
bere me oculos, qui ea
præfens incredibili ani-
mi hilaritudine inspexi
& veneratus sum. Fate-
or, hi CLAVI pungunt me
aliquantum, sed nondum
tuæ opinioni adfigunt.
Veram ergò esse histori-
am hanc, quam teste Isi-

doro Masconio probas,
ego quoq; ajo, sed omni-
modam cum re, quam

C s repræ.

Isidorus
Masconius
in vitâ D.
Clarae de
Montefal-
co.

idem quo-
que confir-
mat Meri^o
Petronius
In vitâ ejus-
dem Divæ.

repræsentat, convenien-
tiã habere, hoc est quod
audaciter inficias eo. Illa
enim passionis totius i-
mago ex pio Sanctæ Vir-
ginis phantasmate gene-
rata est: ita ut in corde
quasi tabulã, venis quasi
lineamentis omnia hæc
simulacra cogitatio arti-
ficiofa diduceret, & san-
guine pro colorũ requi-
sitã varietate temperato,
hoc miraculum depinge-
ret. An quia Diva illa ta-
lẽ de crucifixo meditati-
onẽ instituit, statues talẽ
quoq; crucifixionẽ fui-
sse? Non arbitror, si sensu
tantum comuni nõ cares.

Ac

At hæc instrumenta non ad Christi passionem demonstrandã, sed ad ferventem Claræ amorẽ posteris declarandũ, cælata sunt. Extra hujus igitur teli jactum etiã sumus.

Ceteræ conjecturæ parùm prudenter conjiciuntur. vult Mallonius litteram Tau, quæ Crucis figura est, & tria latera habet, numerum CLAVORUM fundare, frivola est hæc ratio, & ab homine parùm sibi præsentē excogitata. nam si figura suo figurato conformari debet, confirmari tantũ potest Crucem talem fu-

38 F. CORN. CURTI
isse. Absalonis quoque
trib⁹ lanceis confossi my-
sterium ad CLAVOS suos
nimis ingeniosè detor-
quet. & profectò si tali-
bus typis agendum est,
nostrum numerum sex-
centi præsentabunt. sed
eos Meditationib⁹ relin-
quere potius est.
Rursùm ergò ad ima-
gines delabitur, & à pi-
etoribus suæ opinioni au-
toritatē emendicat. nunc
quidem famulus cogitavit
cùm antiquas fumosafq;
inquiri, in quarum pul-
vere sepulta forsan late-
bit veritas. In Vaticano,
inquit, icona est, in qua

Di-

DE CLAVIS DOM. 39

Divum Petrum tribus
CLAVIS pictor fixit. Sit
ita mi Daniel: inde tu o
bone, colliges Christi in
cruce clavationem? vah
Chrysippæum acumen!
Pictor idem Petri pedes
in cœlum erexit, caput
verò in terram detorsit;
voles quoque Christum
non aliter esse crucifixū?
Ridebis, & dices hoc non
sequi ex priori: & ego
risum tuum rideo, & di-
co alterum non aliter se-
qui ex primo. Cùm enim
tū scias ex Lipsio, Gret-
sero, &c. arbitrariam fu-
isse hanc fixationem; cur
tibi in mentem venit u-

C 7 nam

De A
la Man
loga
V
De
meo
log
22. Nov
8cc

40 P. CORN. CURTI
nam ex alterâ inferre?
Martyrum multi manus,
& pedes, & ipsum caput
pluribus CLAVIS transfi-

De Agrico
la Martyro
log. 4. No-
vemb. Am.
brof. ex-
hort. ad
Virgines.
De philo-
meno Mar-
tyrolog.
29. Novemb.
&c.

xi sunt, & hoc non ex
sculptoribus, sed ex sa-
cris scriptoribus manife-
stum est; ergò non
pauciorib⁹ Christ⁹?

Excita te
quandoq; bonus dormitat
Homerus.

CA

CAPUT IV.

*Quaternarius CLAVORUM
 numerus adstruitur. Confir-
 matur SS. Patrum autorita-
 te, fide Historicorum, & ra-
 tionum pondere.*

HActenus adversa-
 riorum impetum
 & tela fortiter su-
 stinuimus atque excussi-
 mus; nunc nostrum est
 pedē atq; vim inferre, &
 imbellē istā manū ever-
 tere, aut convertere certē
 in fugam. Agite dum ma-
 nipulares mei: excurri-
 te emissarij; exite primi-
 pili, qui tametsi nulla

rari-

rationis arma objiciatis,
ipsâ tantum autoritate,
ut Ciceronem Plato, ho-
stium animos facile fran-
getis. Ordinem ducat, &
dicat Innocentius PP. *Fu-*

Innoc. Pa-
pa serm. de
uno mar-
tyre.

Turon. de
gloria Mar-
tyrum. lib.
I, cap. 6.

Cyprianus.

*erunt, inquit, CLAVI qua-
tuor, quibus manus confixa
sunt & pedes adfixi. Pugnatum
cum eodem pro nobis
Gregorius Turonensis.*

*Quod CLAVI, ait iste,
Dominici quatuor fuerint,
hec est ratio; duo sunt adfixi
in plantis, & duo in palmis.*

Succurrit Cyprianus, qui
in sermone de passione
Domini sic loquitur:

*CLAVIS sacros pedes tre-
brantibus. Ad quæ verba*

Iaco-

DE CLAVIS DOM. 43

Iacobus Pamelius appo-
sitè inquit: *Fuit igitur au-*
tor in eâ sententiâ, quòd non
unico sed duobus CLAVIS pe-
des Christi terebrati fuerint.
& addit, ut suam quoque
opinionem explicet: cer-
tè confirmatur id ipsum ve-
tustissimis picturis quibus-
dam. Socia arma jungit
Magnus Augustinus in
lib. Medit. cap. 6. (quem
librum adhuc quasi ulu-
capione suum vendicat,
licet jam pridem ab illius
& aliorum plurium pos-
sessione nasutuli cõjuscã
censurâ miserè dejectus
sit. Jure an. injuriâ, alij
discutiunt, quibus etiam
cen-

Iac. Pame-
lius.

S. Augusti-
nus.

M
ol
1883

44 F. CORN. CURTI
 censuræ illius censuram
 relinquo) atq; ita scribit,
Immaculata Christi vestigia
divis confixa CLAVIS. A-
 pud quos cum sermo de
 CLAVIS pedum fiat *πλη-*
θυνκῶς, non potest ad
 mentem citatorum Pa-
 trum numerus CLAVO-
 RUM ternario absolvi.
 His omnibus accedit D.
 Joannis metricus Scholi-
 astes Nonnus, licet calcu-
 lum suum postea redu-
 cere, & *παλινοδίαν* canere
 videatur. apud illum fu-
 rore ebrij Hebræi sic cla-
 mant.

Nonnus in
 cap. 19. 10.
 82212.

Ὁρθίος ἔτος ὄλοιτο σιδηροφό-
ρων ἀπὸ γόρφων,

Δ824

DE CLAVIS DOM. 45

Δεσφάτου Ιανάτου ταθείς
τετράζυγι δεσμῶ.

In altum erectus hic pereat.

ferreis a CLAVIS,

Mortis in ligno extensus

quadrijugi vinculo.

Ubi τετράζυγι δεσμῶ pro
quatuor CLAVIS accipi
pater ex verbis antece-
dentibus.

A nobis quoque stat
vetus historia testis tem-
porum, magistra verita-
tis; quam Mallonius sibi
favere dicit apud Palæor-
tum, sed falsò. Audiam?
Ruffinum, qui libro 4.
Ecclesiast. Hist. ita fatur:

CLAVOS quoq; quibus cor- Ruffinus
pus Dominicum fuerat adfi-

46 F. CORN. CURTI
xum, portavit ad filium
(Helena ad Constantinū)
Ex quibus ille franos compo-
suit, quibus uteretur ad bel-
lum. Et ex alijs galeam ni-
hilominus belli usibus aptam
fertur armasse. Obsecro te,
verba hæc prudēter exa-
mina. Cūm dicat autor
ex alijs **CLAVIS** (nota nu-
merū multitudinis) fræ-
nos esse unitos, munitā
ex alijs galeam; **CLAVO-**
RUM ternarium defende-
re hīc potest, & tibi ō
Malloni favere?

Theodo-
retus,

Arbitrium suum elo-
quatur Theodoretus, Cy-
ri Episcopus, vir. sacrā
profanaque doctrinā in-
stru-

DE CLAVIS DOM. 47

structissimus. is ergò lib.
I. Histor. Eccles. cap. 18.
ait; *CLAVORUM partem
fræno equi, & partem galeæ
admixtam, nec non expletã
fuisse veterem illam prophe-
tiã Zaccharie dicentis; Quod
est super frænum equi, erit
Sanctum Domino.* Quis por-
rò de hujus scripturæ
sensu inter scriptores cõ-
sensus sit, huc non spe-
ctat, infrà commodiùs
dicetur.

Suffragium suum his
quoque addit Gregorius
Turonensis, cujus in li-
bro antè citato hæc sunt
verba. *Duo sunt, quos su-
prà diximus aptatos in fræno;*
tertius

Zaccharias
cap. 14.

Greg. Tu-
ron. lib. 10.
de gloriã.
Martyr.

tertius projectus in fretum;
quartum asserunt esse defixum in capite statue Constantini. Lux non æquè clara, ut hic est sermo. Audiscultemus quoque quid Joannes Zonaras dicturus sit, cujus opem Daniel imploraverat. Ille quidem tertiâ parte annalium, pag. 114. de æneo quodam & immani simulacro sic loquitur. *Divinus illi Imperator nomen suum indidit, CLAVIS quibusdam capiti insertis, qui corpus Domini salutifera Crucis adfixerant.* Hæc verba favere Mallonio qui credit, credet quoque pullis milvi-

Joann. Zo-
 naras.

vinus illi Imperator nomen suum indidit, CLAVIS quibusdam capiti insertis, qui corpus Domini salutifera Crucis adfixerant. Hæc verba favere Mallonio qui credit, credet quoque pullis milvi-

DE CLAVIS DOM. 49

milvium, capreis lupum non inimicum esse.

Immò pro nobis etiam Amazon pugnare non detrectat, si viris vires deficiunt. S. Brigitta revelabit nobis, si quid alii fortè obscure protulerunt. lib. 4. Revelat: cap. 7. hæc leguntur. *Perven-*
to igitur ad locum crucifixi-
onis, & ecce malleus & qua-
tuor CLAVI acuti in prom-
ptu sunt ** *& paullo post*
** & pedes similiter ad fo-
ramina sua distenduntur,
cancellatiq; & quasi infra a
tibiis disjuncti duobus CLA-
VIS ad crucis stipitem perfo-
lidum, sicut & manus erant,
confi-

S. Brigitta

50 F. CORN. CURTI
configuntur. & lib. Extrav. hu
Revelat. cap. 51. Pedes ce
deorsum tracti, & duobus qu
CLAVIS perfossi. & rut. Cr
sum lib. 7. cap. 18. Dein ni
de extenso corpore ultra mo- tar
dum in cruce posita fuit una xte
tibia ejus super aliam, & su qu
junctos pedes adfixerunt in fer
cruce duobus CLAVIS. Un. no.
de si in modo crucifixio eni
nis S. quoque Brigitta pte
adstipulari volumus & ran
Ioannis Lanspergii judi. cor
cium sequi; nulla nobis nar
imago adversabitur. der
Ait enim Beata illa vi- nos
dua, primum unico CLA- eru
vo pedem Christi dex- mu
terum perforatum esse; tate
huic

I DE CLAVIS DOM. SE

trav. huic deindè lævum can-
Pedes cellatim superpositū at-
robus que ita ligno adfixum, ut
rut- CLAVUM dexteri pedis si-
Dein- nister tegeret, CLAVUS
mo- tamen sinistri pedis de-
una- xterum non tangeret. at-
5 si que ita novæ picturæ de-
in- fenduntur, & numerus
Un- noster non perit. Verùm
xio- enimverò pictores scul-
ittra- ptoresque omnes non
& tanti pendimus, ut ideò à
udi- conceptâ & sanâ (ut opi-
obis- namur) sententiâ disce-
ur- dere debeamus. nam &
vi- nos infrà vetustas Christi
CLA- crucifixi icones adfere-
lex- mus, quæ facilè annosi-
ffe- tate suâ tantum autori-
quic- tatis

D tatis

§ 2 F. CORN. CURTI
tatis sibi conciliabunt, ut
spontè hæ novæ recen-
tesque loco cedant, & se-
niores revereantur. Sed
ne curioso nova molien-
tis cerebri impetu in hæ
opinionem rapi, aut so-
lâ aliorum voce moneri
ac moveri videamur; et
ce rationes, propter quæ
ita sentire libuit, immo
neque aliter licuit.

Primum nobis ita su-
sit crucifigendi facilita-
quam carnifices quæ-
re certum est, ut quan-
tum fieri potest, sine mo-
lestiâ & periculo suo re-
stè expeditèque suppli-
cium exequantur. Jam

ver

DE CLAVIS DOM. 153

verò, quanto commodi-
us est singulos pedes sin-
gulis CLAVIS perfodere,
quàm duos liberos solu-
tòsque unico CLAVO per-
forare? An putas, tanta
plagipatidarum (Comici *Planta*
verbo utor) erit mansue-
tudo atque *ἀπείθεια*, ut
altero non reluctando e-
luctari studeant, & quan-
tum pote est, torquentē
impedire? *in* subjecto
quoque tam molli, tam
infirmo quàm sapè mal-
lei iictum CLAVUS eludet?
Trahit nos quoque Ec-
clesiæ non parvi æstimã-
da traditio, quæ tres
CLAVOS SACROS ostendit

54 . F. CORN. CURTI

& cultu celebri honorat
& certo quoque certius
unū in mare Adriaticum
ab Helenā immissū. De iis
qui Romæ & Mediolani
in veneratione sunt, ne-

mo ambigit. ut autē de eo
q̄ Trevis affervatur am-
bigere non possim⁹, facti
vetusta scheda, quæ testa-
tur esse CLAVUM pedis de-
xteri. & sic quoq; jam cō-
firmatū numerū indicat.

Movet nos quoq; no-
parū Evangelista, qui
quatuor numerat milite
crucifigentes, scilicet ju-
sta quatuor membra
genda. quod clarum est
am esse ex tunicæ parti-

8

s. C.

one

DE CLAVIS DOM. 35

one, quæ quatuor mili-
tibus facienda erat. *text*
hoc igitur loco concludi
non obscure potest, qua-
tuor etiam CLAVOS fui-
sse. Tu cæcutis, credo, hîc,
& non vides quo id mo-
do inferri queat. Lucem
tibi dabit Seneca, qui
de carnificibus istis lo-
quens sic ait: *Unusquisq;*
vestrùm clavos suos ipse adi-
git. Si enim suum quis-
que CLAVUM figebant,
& quatuor figebant, per-
curre, quamdiu libet, di-
gitos omnes, neq; aliû a
quaternario numerû re-
tè facies. Alias alij conje-
cturas adferût, quæ ma-

R. F. Angg.
-m. iop. al
-per. h. 1.
-K. 1. 1. 1.
-v. 1. 1. 1.
Seneca
Beata V. 1.
cap. 126

56 F. CORN. CURTI
gis pietatem, quàm ratio-
nem movent: quare eas
Contemplationum Scri-
ptoribus relinquemus.

R. P. Ange-
lus, qui nu-
per heu!
Romæ vi-
vere desit:
cap. 4. f. 52.

notavit R. ^{mus} P. Ange-
lus Rocca, Augustinia-
nus, Episcopus Tagasten-
sis, summo Pontifici
Sacra suppellectile, in
Comentario quem scri-
psit *de vivifica Crucis par-*
ticulâ, qua in Apostolico Sa-
crario asservatur. Dicunt
quidam, inquit, ad Chri-
sti cruciatum efferendū
& magis efferendam Ju-
dæorum sævitiam, pro-
babile videri tribus tan-

cum

tum CLAVIS hanc cruci-
 fixationem esse peractam:
 ac illi non vident etiam
 hunc modum non tan-
 tum esse ineptum, sed e-
 tiam ossium fracturæ op-
 pidò accomodum: cum
 tamen ex Prophetâ &
 Prophetæ interprete Jo-
 anne manifestum sit, nul-
 lum Christi corporis os
 confractum fuisse. Hoc
 etiam addo ex Magno Vi-
 ro Iacobo Gretsero; à
 quibusdam non temerè
 animadversum, nonnul-
 los, qui ut nomen Do-
 mini ita & passionem &
 passionis instrumenta in-
 vanum sumunt, solitos

Iacobus
 Gretserus
 ex Societa-
 te Iesu rō.
 l. de Cruce
 lib. x. c. 100

38 F. CORN. CURTI
imprecari *Malum DEI,*
lanceam & quatuor CLA-
VOS, cū aliquem diris
ipsis dirissimè devota-
re volunt.

CAPUT V.

Opinionem nostram stabili-
unt antiqua sigillaria &
imagines.

Unc si potest hu-
ic sententiæ no-
stræ ab anno
simulacris memoriae cu-
stodibus fidelibus robur
accedere, validissime
mœniti sumus: nullum
adversariorum impetum
extimescimus, insupera-
bile

I
EI,
LA-
diris
ta-
abili
z G
thu
no
nosu
e cu
obu
lime
llum
tum
era
bile

DE CLAVIS DOM. 59

biles sumus. Tota nobis
Italia opitulabitur, Ger-
mania iuvabit, & quid-
quid demùm in Europâ
est ædium, vetustarum,
auxilium præsentarium
nobis submittet. Ecce
ab Etruriâ primum
signum.

D 5 Hoc

Imago Crucifixi cedrino ligno à Nicodemò ex Pharisæo
homine, et ex Principibus Iudeorum vno, discipulo
Christi Domini ante Passionem occulto, incisâ, et
Luca asseruata.

R. Sadelser del.

fig
qu
de
tu
ve
on
fer
rit
fix
ma
&
mu
sen
rav
in
mi
at.
cnc

DE CLAVIS DOM. 61

Hoc nobis è cedro effigiavit Nicodemus. quē quis audeat tantæ impudentiæ, libertatisque statuariæ in simulare, ut non veram Christi crucifixionem, quam ipse præsens vidit, repræsentaverit? ille, qui Christum refixit, qui CLAVOS suâ manu extudit, excepit; & sicut piè sentire debemus, osculo sincero non semel amplexatus est, erravit, aut fallere voluit in hoc signo? Neq; ipsa mihi id Suada persuadeat. Tantum zelo tribuendū est viri, qui Christo

D 6 fami-

Nicol. de
Lyra in c.
19. Ioan.

62. F. CORN. CURTI
familiaris & * discipulus
occultus fuerat, & deinde
in eius sepulturam
myrrhae & aloës mixtu-
ram quasi libras centum
detulit. neque credibile
hunc voluisse fidei jactu-
ram facere, qui pro Do-
minico corpore condi-
endo tantum in unguen-
ta argentum effuderat.
Accedit quod miranda
nimis mira per hanc sta-
tuam Deus operatur, qua
tibi Lucenses omnes me-
moriter memorabunt.
Observandum autem est
in hoc sculptili repræsen-
tari Christum quasi jam
modò cruci adfixum, vi

VIII

DE CLAVIS DOM. 63

vum adhuc & nihil mortal-
talis palloris indutum.
Barba, ut & cæsaries, a-
vellanæ colorem imbi-
bisse videtur; non pro-
tensa, sed in duas quasi
Pythagoræas sese dividēs
semitas. Nuditatem ejus
defendit vestis anthraci-
na, manuleata, ex Serum
lanâ: fimbrias & eã par-
tem, quæ infra umbili-
cum est usque ad talos,
Phrygiâ acu distinctum,
aurum eleganter com-
mendat. Cingulo quoq;
eadem ars pretium facit.
Corona porrò ex puro
putoq; auro est, tanto Re-
ge digna. supra ipsã ele-
men-

64 F. CORN. CURTI
menta hæc Græca A. &
Ω. Immò & calceatus hic
pendet Christus. calcei
autem argentei sunt au-
reis laminis⁹ incrustati,
& Crucis signo insigniti.
de quib⁹ rarum est quod
scribitur. Paupertinus e-
rat aliquis, ad extremas
incitas redactus, qui ut
ne periret, Servatorem
rogavit supplex penuriz
suæ magnæ parvum ad-
miniculum. ad preces il-
lius imago, aut potius⁹
Christus in imagine se
inclinavit, & mendiculo
huic dexterum objecit
calceum, tanquam mise-
riæ suæ levamen. Cum
the-

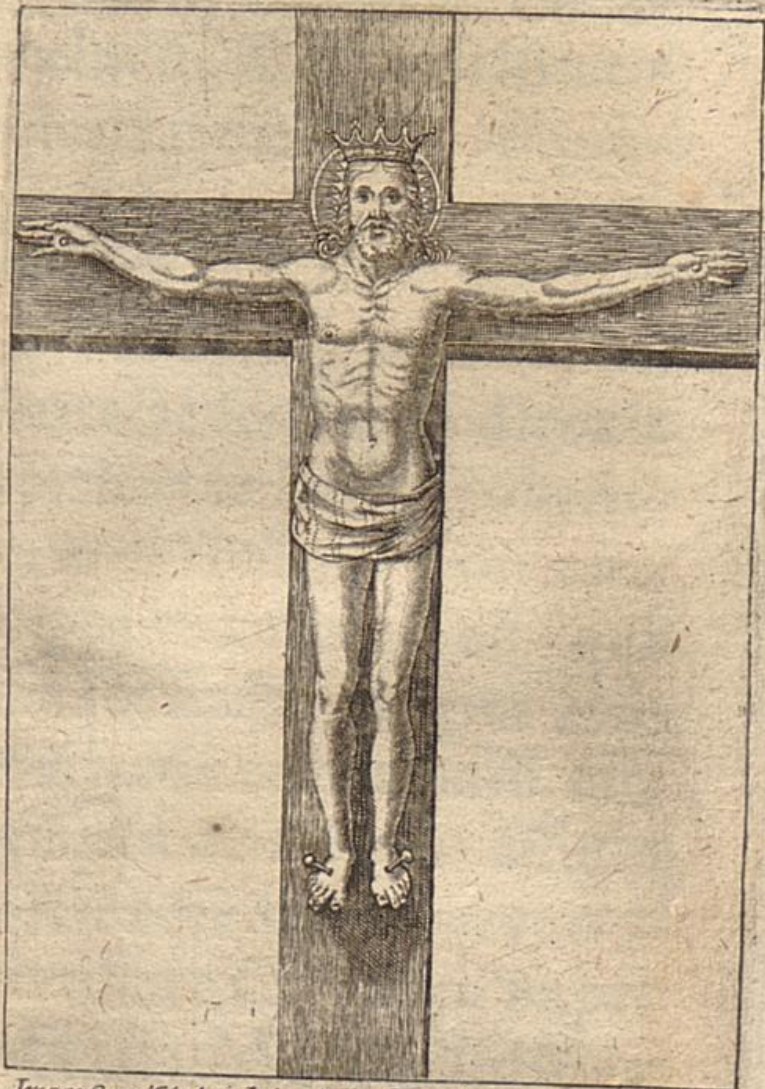
DE CLAVIS DOM. 65

thesauro isto jam abitu-
riebat homuncio; sed æ-
ditimi rei novitatem ad-
mirati calceum redeme-
runt, tantumque auri in
ejus sinum congesserunt,
quantum satis esset ad
preciū calcei æquandū.
ille autē adaptari in hūc
usque diem non potuit,
sed calice supposito ful-
citur. Scrupulus fortasē
exiguus non exiguā tibi
molestiā hīc faciet, quōd
ornatus omnis alienus sit
à verā crucifixione, quā
investes rei sustinebant.
quare aut Nicodemū hal-
lucinatū esse, aut nos so-
lēnia insanire suspicabe-
ris,

66 F. CORN. CURTI
ris, qui hanc pro Nicodemi
statuam circumferamus. Sed
nodum hunc dissecabit ipsa
facile historia, quæ docet
à posteris, pius Christi fi-
delibus tegumen hoc ad-
jectum esse jussu Dei, mo-
nitu Angeli. Ille ergo à
Nicodemo sculptus Chris-
tus CLAVIS quatuor fi-
xus est; & fidem dare co-
gimur signo tam veteri,
viro tam sancto & fi-
deli.
Numerum eundem
quoque solidè probat al-
tera, quam tibi hanc
demonstramus,

Istam

Imagi
et m
et sive

*Imago Crucifixi cedreño item ligno à S. Luca Evangelista,
et individuo S. Pauli omnis peregrinationis Comitè, incisa,
et Sirolì prope Anconam asseruata.*

Raph. Sadeler excudit.

ca
dic
ger
tat,
una
for
spi
tem
sup
ita
ver
qu
nib
sim
mit
spa
gal
qu
Pila
-08

DE CLAVIS DOM. 69

Istam autem S. Lucas
cælavit. & quis falsitatis
dicā Euangelistæ impin-
gere audeat? quis admit-
tat, ut comiserit perfidiā
una eademq; manus? an
fortassè scribentē direxit
spiritus cælestis; sculpen-
tem scelestus? non uno
supplicio dignus est, qui
ita senserit. Magnū hoc
veritatis testimoniū est,
quòd à Nicodemi effigie
nihil recedat: nā viventē
similiter Christum expri-
mit; barbā, capillosque
spadicea itidē facit, & re-
galē in capite tiarā. Nisi
quòd præter hæc titulum
Pilati ostendat, I. N. R. I.
Iesus

70 F. CORN. CURTI
IESUS NAZARENUS REX
JUDÆORUM. Crucifixum
hūc servat Sirolis, nō pro-
cul à loco quē olim Nu-
mana civitas habuit: post
ejus à Gothis everfionē
trecentos āpli⁹ años latuit.
divino igitur indicio rur-
sū invent⁹ toti Italię vene-
rabilis est, & sumā ea que
plurima cōfert beneficia.

Pondus sentētiæ nostræ
gravissimū addit Crux il-
la, quæ in pretioso vivifi-
coque veræ Crucis ligno
incisa est, & in Apostoli-

P. Angelus
Rocca in
Comment.
de vivifica
Crucis li-
gno.

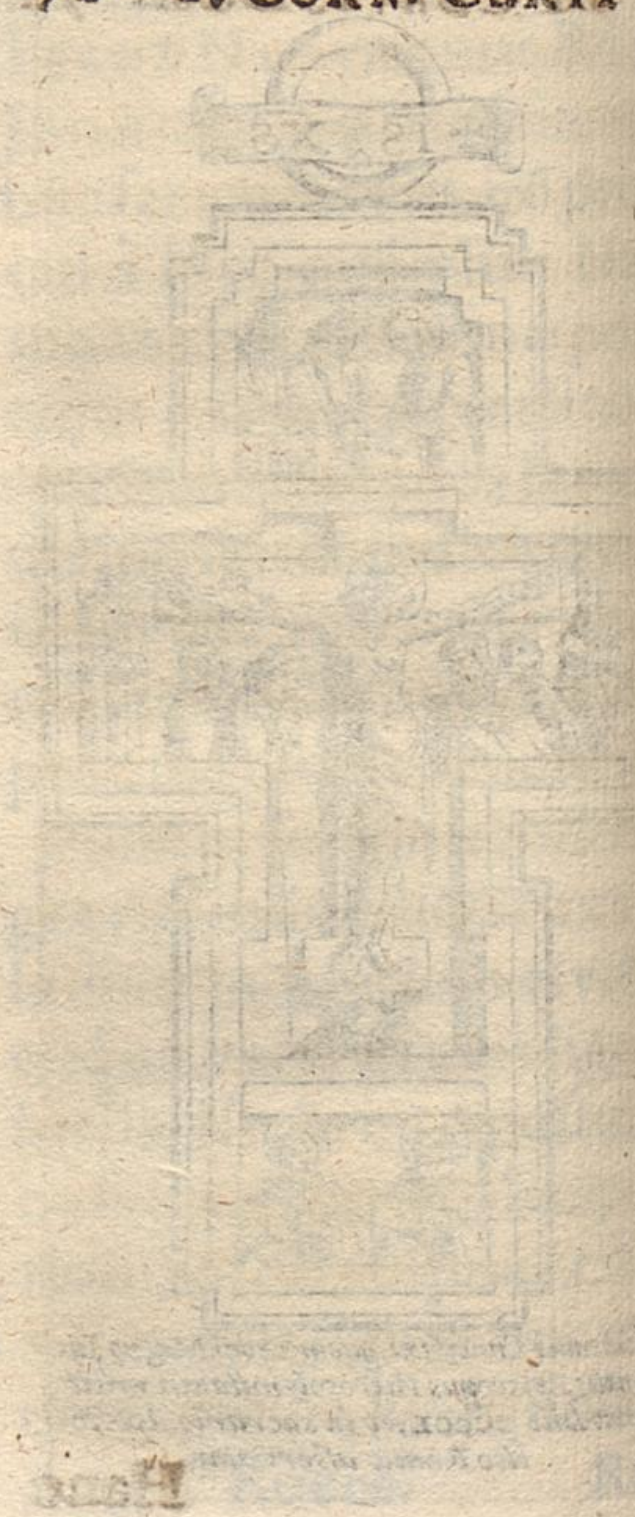
co sacrario inter alias pre-
tiosissimas reliquias asser-
vatur. ejus figurā hoc mo-
do expressit R. P. noster
Angel⁹ Rocca. Ro-

Icon
vena
Ann

Iconismus Crucifixi, quem Leoni Magno Iu-
venalis Episcopus Hierosolymitanus misit
Anno Dni CCCCL. et in sacrario Aposto-
lico Romae asservatur.

Hanc

cr
cul
ver
Ep
tur
ni
ip
ad
Ve
hor
an
dep
lis
inu
mo
in
gni
diu
foc

DE CLAVIS DOM. 73

Hanc ita sculptam sa-
cratissimæ Crucis parti-
culam Leoni Magno Ju- Leo PP.
venalis Hierosolymitan⁹
Episcopus misisse credi-
tur circa annum Domi-
ni 450. Et colligitur ex
ipsius Leonis epistolâ 78.
ad eundem Juvenalem.
Verùm hæc eadem Crux,
hominúmne incuriam,
an injuriam temporum
deplorem? tanquam vi-
lis trunculus, & lignum
inutile extra oculos ani-
mólque hominum jacuit
in retrico, olido, & indi-
guissimo sacelli angulo.
diúne? pudet Christianæ
focordiæ: trecentis pænè
annis

annis. Sergius enim circa annum 690. à caelo monitus reperit, honoravit, & Quirino populo toti que mundo adorandam exaltavit. Testes habeo Iucupletes, Bedam in lib. de 6. ætatibus mundi. anno 4652. Anastasium Bibliothecarium in vita Sergii, Onuphrium Panuinium nostrum, librorum & antiquitatum heruonem inexplebilem, & alios. Signifex igitur, quicunque ille fuit, sacratissimo quoque ligno huic Christum quatuor CLAVIS fixum in sculpsit. Quæ autem ei perierga

ad
An
ter
qui
per
hæ
in p
fra
ex a
hæc
dit,
san
Græ
tæt,
Rox
nica
San
Hinc
fixi
Cleo
addita

Beda.

Anastasio
Bibliothecarium
Panicinus
Augustini-
anus,

DE CLAVIS DOM. 75

addita sunt, explicat fusè
Angelus noster. capite
tertio ejusdē libelli : nos
quia properè ad alia pro-
peramus, quid potissimū
hæ sibi personæ velint,
in pauca conferemus. in-
fra lamellam istam, quæ
ex auro obryzo est, &
hæc signa ✠ IS. XS. ostē-
dit, tres humanæ effigies
sanctissimam Trinitatem
Græco more repræsen-
tât, quod ipsū per literas
Roxolanas sive Ruthe-
nicas: *Sueta Troisa* id est
Sancta Trinitas, insinuatur.
Hinc ad dexteram cruci-
fixi DD. Paullus, Maria
Cleophæ, & Deipara i:
E pfa-

76 F. CORN. CURTI
pfa: ad lævam DD. Pe-
trus, Magdalena, & Jo-
annes Euangelista incisi
sunt. Ad Crucis pedem
in calvariâ Mors signifi-
catur, quam moriendo
Christus superavit. infra
hanc duo Graii Doctores
Basilius & Chrysostronus
effigiati sunt, qui regni
aureisq̃ue scriptis Hære-
ticos S S. Trinitatis op-
pugnatores' prostrave-
runt.

Porro hæc icon vide-
tur prototypon esse illius
quam argento inclusam
habet D. Christophorus
Eyferus, Archigramma-
teus Anglostadianus, vi-

I
Pe.
Jo.
ncifi
dem
nifi.
ende
infra
ore
omu
egit
ære
op
ave
vide
illi
usan
oru
ama
i, vit
ad

DE CLAVIS DOM. 77

ad Rempublicam The-
mide benevolente natus,
cui pudor, & justitiæ so-
ror

*Incorrupta fides, nudaq̄
veritas,*

*Non ullum invenient pa-
rem:*

cum omnib⁹, tū imprimis
*Insigne mæstis præsidium
reis.*

Qui cum ex Virtutis
æde, ad debitum sibi in
Honoris templo fastigiū
jamjam assumend⁹ esset,
Sors invida, quæ

ἀπιεταῖ ἐσλῶν ἀγεί,

atrupit bo-
nos semper

prostravit hominem, &
durius, quam olim Pro-
metheū Jupiter ad Cau-
casum,

E 3 casum,

78 F. CORN. CURTI
casum, dominante per
omnia membra arthriti-
de immerentem ad lectū
adfixit, perpetuaque de-
cubatione adfixit. Ve-
rūm enim verò non po-
tuit invictum ejus ahe-
neumque animum fran-
gere turbo ullus adverfi-
tatum: etiam num seder
& quantum pote est, cau-
las agit

*pro sollicitis non taciturnis
reus.*

æstuantis morbi pæne
suffocatus doloribus, æ-
grâ linguâ suis adest ci-
vibus, & latentis intus ac-
per omnia integræ pru-
dentia magna edit mo-
nimen

DE CLAVIS DOM. 79

nimenta. ad quem cum
olim ego quoque nullo
intercedente proxenetâ
aut parario, sed solo Vir-
tutum ejus maximarum
illicio invitatus aditum
quærerem, ita benignè
familiariterque admiffus
sum, ita candidè synce-
rèque adamatus, ut non
modò, quod mihi cum
omnibus bonis commu-
ne est, Patronum illum,
sed Patrem etiam nomi-
nare audeam, & quia af-
fectu effectoque talis est,
æternùm venerari debe-
am Hic, inquã, Vir ma-
gn⁹, quem honoris cau-
sâ nominavi, habet sigil-

E 3 lari-

80 F. CORN. CURTI
larium ab antiquitate &
artifice manu pretiosum,
quod è media Græcia a-
micorum, manibus il-
li oblatum Romanã cru-
cem affectatã quasi simi-
litudine repræsentat. nã
& personarum numerũ
ferè parem, & ordinem
servat, ostendit caracte-
res Ruthenicos, & quod
hoc loco precium facio
quatuor CLAVOS.

Bibliothe-
ca Angeli-
ca ad S. Au-
gustin. Ro-
mæ.

Dabit nobis etiam Bi-
bliotheca Angelica, quæ
Romæ ad S. Augustinum
publicæ utilitati devota
est, quod numerũ nostrũ
tueatur: ea autem habet
hanc iconem,

Imago
supra
Sancti

&

*Imago Crucifixi tempore Ioannis Pape VII. opera musico
supra Portam Sanctam, ad interiorem veteris Basilicæ
Sancti Petri partem, olim representata circa Annum Dom.
DCC. VI.*

&
um
est
fili
qu
vat
asse
me
exf
ca
gm
gin
tur
vit
lib.
ten
the
Par
itac
hab

I DE CLAVIS DOM. 83

& refert archetypon su-
um, quod nuper visum
est in vetere S. Petri Ba-
siliçâ, à tergo Sacelli,
quod à Sanctis.^{mo} Ser-
vatoris nostri Sudario ibi
asservato, Veronicæ no-
men habuit. illud porrò
exstruxit Joaões VII. cir-
ca annum 606. opere se-
gmentato in Matris-Vir-
ginis honorem. ut testa-
tur Joannes Diaconus in
vitâ S. Gregorii Magni
lib. 4. cap. 83. & 84. i-
tem Anastasius Biblio-
thecarius, Platina, &
Panuinius noster. Hæc
itaque imago Christum
habet quatuor CLAVIS

Ioan. Dia-
conus.
Anastaf.
Biblioth.
Platina.
Onuphri-
us noster.

E 5   fixũ.

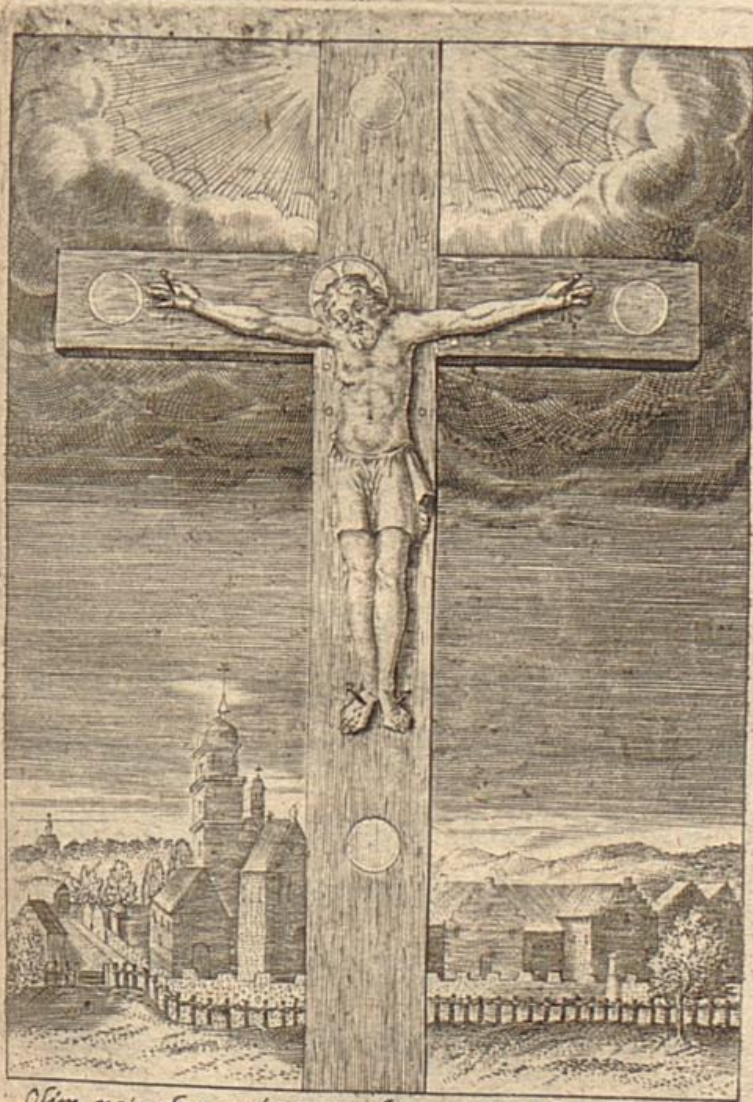

84 F. CORN. CURTI
fixum: cui addit pendi-
ginem, seu tunicam tala-
rem. pro diademate
splendor capiti irradiat
figuram Crucis effor-
mans. Diademati immi-
nent hæ literæ, I. N.
R. I.

Præmissis signis hoc ve-
tustate parùm, nihil
autoritate ce-
dit.

Nam

Olim
Nisi
At

*Olim patrasse mira multa miranda,
Nihil hodie CRUCEM patrare miramur.
At quis Fidem defervuisse miratur?* R. Sadeler

m
tu
pe
or
ut
in
ve
m
C
ta
ft
ba
q
tr
o
ca
n
tr
p

Nam quia à nullo hominum facta cognoscitur, quid aliud innuere poterit, quàm crucifixionem non aliam fuisse? ut quid enim à Veritate imago ostenderetur, nisi verè referret id, cujus imago est? Hæc verò à Cælo cælata, terris eruta, per brutum demonstrata, tanto solidiùs probat nostram opinionem; quanto humanis manib⁹ tradita cedunt iis, quæ occulto Dei digito fabricantur, mutorumq; animalium linguis docentur, & continuatis jam plurium sæculorum de-

88 F. CORN. CURTI
cursu miraculis, ferventi-
que totius orbis pietate
comprobantur. Verum
hæc breviter ostendam,
unde non parum lucis
ponderisque CLAVORUM
numerus quaternari⁹ ac-
cipiet.

Vide R. P.
Matthæū
Raderum
in Bavariâ
Sâctâ, tom.
1. fol. 85.

Boiariam administra-
bat* Regio nomine Thaf-
silo, & fortè depositâ
paullum curarum sarcinâ
in venationem tende-
bat. Saltum omnem per-
lustrabat odora canum
vis, ut si quæ esset, feram
excitarent, & in plagas
impellerent, vel in spi-
cula. Ecce latratu ingen-
ti cerva timida protrud-
ditur.

DE CLAVIS DOM. 89

ditur. fugit à dentibus
sequentium, dum ad lo-
cum velut asylū aliquod
occultum attingit : ubi
quasi jam ab omni hosti-
li incurfu secura, hæret,
firmaque consistit. In-
stant canes latratib⁹, mor-
sibus : illa non magis
mouetur,

Quã si dura silex, aut stet Virg.
Marpesia cautes.

Donec ad spectaculum
cum grege venatorum,
Thasilone concurrente,
pedibus occepit terram
scalpere, humum eruere,
foveam facere, & sepul-
tas quasi tres ibi Cruces
in apertum prodere. ut
vidit

90 F. CORN. CURTI
vidit satis videri à Rege
quod volebat ; in silva-
rum abdita pernice cur-
su avolans ab hominum
se oculis eripuit. Admi-
randum hoc Thassilo E-
piscopo patefacit, qui sta-
tim Cruces humo levat,
eisque inter Sanctas Bea-
torum Reliquias locum
donat. Conceptis verbis
ibidem Bojariæ Princeps
testem tantæ rei ædem
vovet, exstruit, & in eâ
harum unam Crucem,
cujus schema supra dedi-
mus, solenniter collo-
cat. Cœnobium adstruit
quoque, & POLLINGEN
nuncupat. cui nomini
occa-

DE CLAVIS DOM. 91

occasionem venatio de-
derat, ut vulgi opinio
est, in quâ canes latran-
tes has syllabas *Pol, Pol,*
Pol, efferre videntur.

Ædem hanc consecravit
S. Bonifacius, præsentem
quoque Carolo Magno,
quem pietas & raritas
miraculi invitaverant.

Incredibile quantum re-
pentè Deus mortis suæ
signum hoc sacrum in-
lustravit, uterque sexus,
annosi, ephœbiq̄ue,

Electi juvenes simul & de- Catul.

cus innuptarum,

clari, obscuriq̄ue, se sua-
q̄ue Deo mancupi da-
bant. Tantus, inquam, ho-
minum

92 F. CORN. CURTI
minum concurrentium
coetus in festo Inventio-
nis die visebatur, ut non
indignum Principes Boii
judicaverint nundinas i-
bi instituere, quæ cele-
briorem utilioremq; fa-
cerent hanc tantæ mul-
titudinis conventionem.
Verùm diu pòst

*quid non mortalia pe-
tora cogis*

Virg.

Auri sacra fames?

invidebat tantæ Cœno-
bii prosperitati oppidum
vicinũ *Weilbaum*, & Præ-
positum seu verboso seu
argentario palpo percu-
tientes, nundinas transf-
ferunt in suũ forum. Si-
mul

DE CLAVIS DOM. 93

mul hæc translatio facta
est, frigescere cœpit mor-
taliū ardens pridē er-
ga Crucem Domini pie-
tas, & jam rari hanc æ-
dē frequentabant. Quid
deinde? Zelo zelavit
Deus honorem suū; im-
misit in impios ignem fu-
roris sui. intra paucas ho-
ras in flammâ & fumo;
deinde in favillâ & cine-
re cum urbeculâ ipsum
Monasterium stetit. Pie-
tate novâ piare scelus ad-
missū civitas voluit, & jã
suas loco sacro nundinas
restaurare statuit. sed sta-
tuit. morantes igitur De⁹
altero igni admonuit, &
cun-

94 F. CORN. CURTI
cuncta latè depopulans
ad Cœnobium festa solita
redire coëgit. Sed jam
paullo altiùs nos hic, ut
video, scribendi ardo
provexit. pergamus de
cervâ hujus Crucis indi-
ce aliquid addere, quod
calestè hanc inventionè
Bojariæ reddat gloriosi-
orem. Contigit anno
1524. quod subjungam
Crucem hanc ampliore
cogitans honore afficere
ejus Monasterii Antistes,
conciet fabros, signat lo-
cum, ubi ædem novam
excitari desiderat. signat
autem istum, è quo crux
olim cervæ ministerio

crux

eruta fuerat. Instant o-
peri operæ : ligna lapi-
desque advehuntur, aptā-
tur, poliuntur. ; & jam
ædificationem adgressu-
ri, altum fodiunt funda-
mentum. & ecce, dum
arenam saxaque eruunt,
tophus quidam stupen-
dum in modum se obji-
cit, in quem cerva Crucis
repertrix pedem suum
perfectissimè veluti in
ceram impresserat. Vi-
ginti deinde alii & duo
anni effluxerunt, cum
iterum fodiunt, ut tem-
pli propylæū, quod hu-
mile nimis & vile vide-
batur, attollerent, & di-
gnam

gnam adderent ædi sa-
cræ majestatem. ô mi-
randa Dei opera ! altera
rursum sese offert petra
quæ alterum feræ pedem
quasi celte incisum ostē-
debat. Magna & inscruta-
bilis Dei providentia,
qui miraculorum suorum
relinquit miracula, &
stupenda testimonia de-
xteræ suæ potentis im-
potentibus, durisque, &
saxeis cordibus mortali-
um. Si porrò nunc be-
neficia enumerare velim,
quæ innumera in homi-
nes per hanc Crucē col-
lata sunt; bis ineptus vi-
deri possim : tum quod

extra

DE CLAVIS DOM. 97

extra materiæ meæ pomœria vagus excurram, tum quòd autumnî folia, hiemantis cœli floccos in numerum cogere adnitar. Ergò

Illic unde abij, redeo.

CruX hæc tot miraculis inlustris, & toti Boiariæ celeberrima quatuor etiam CLAVOS ostendit.

Quòd si necesse est, Angelos quoque testes adducemus. Mons est in eadem Boiariâ, quem *Andechs* nomine proprio, magis usitato *Sanctum* vocant; tum à Virorum *Divis* adscriptorum frequenten-

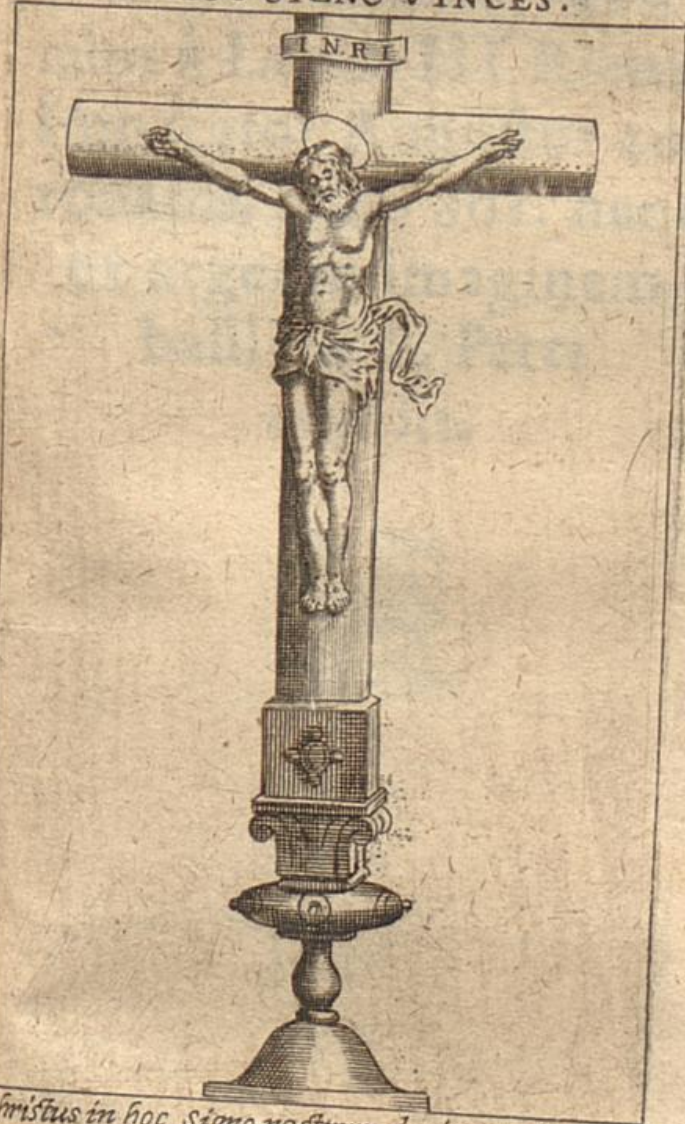
98 F. CORN. CURTI
quentiâ, qui ex eo velut
Equo aliquo Troiano
grandi numero prodie-
runt; tum à lipsanis aliis-
que SS. reliquiis, qua-
rum ibi incredibilis co-
pia. Inter ea autem Crux,
& in Cruce noster CLA-
VORUM numerus. Hanc
verò Carolo Magno Ge-
nius cælestis attulit, &
suis in manus pii Cæsa-
ris tradidit. cujus dein-
de auspiciis Pipinus fili-
& Comes postea Ratho,
seu Rasso lætissima de in-
fidelibus trophæa retu-
lerunt. Ejus iconismus
iste est.

Eun-

Christus
Christus

DE CLAVIS DOM. 99

IN HOC SIGNO VINCES.

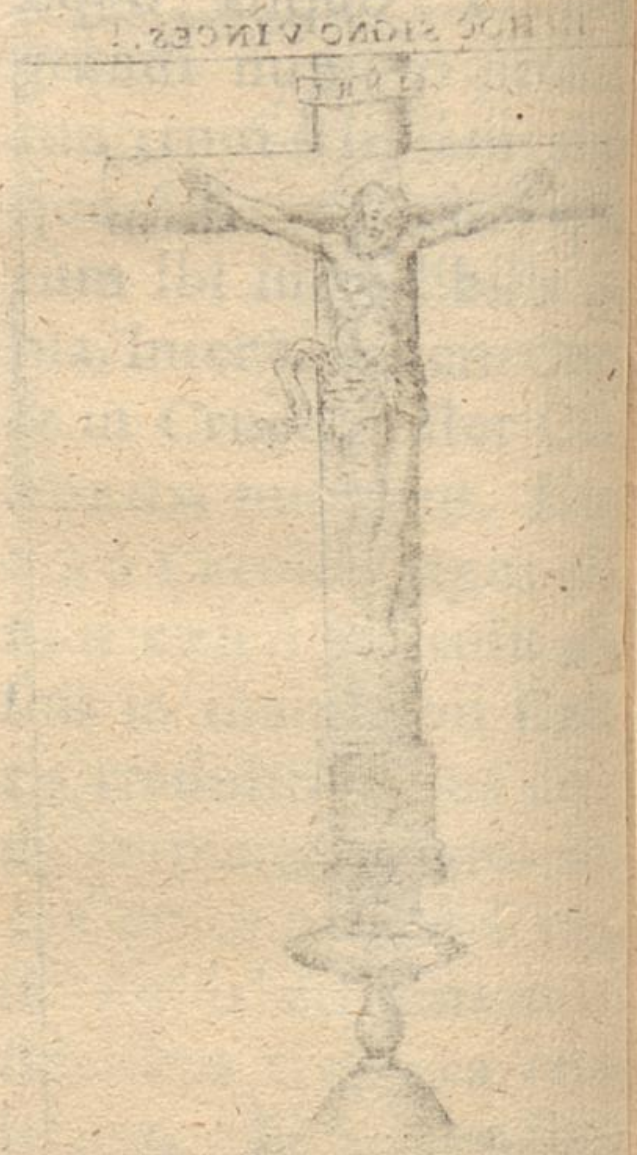
*Christus in hoc signo nostrum devicerat hostem,
Christi hostem Magnus Carolus atq; Ratto.*

F

ri
zelu
iano
odie
aliif
qua
co
rux,
CLA
lanc
Ge
&
æfa
ein
fli⁹
tho,
in
etu
nus
UN-

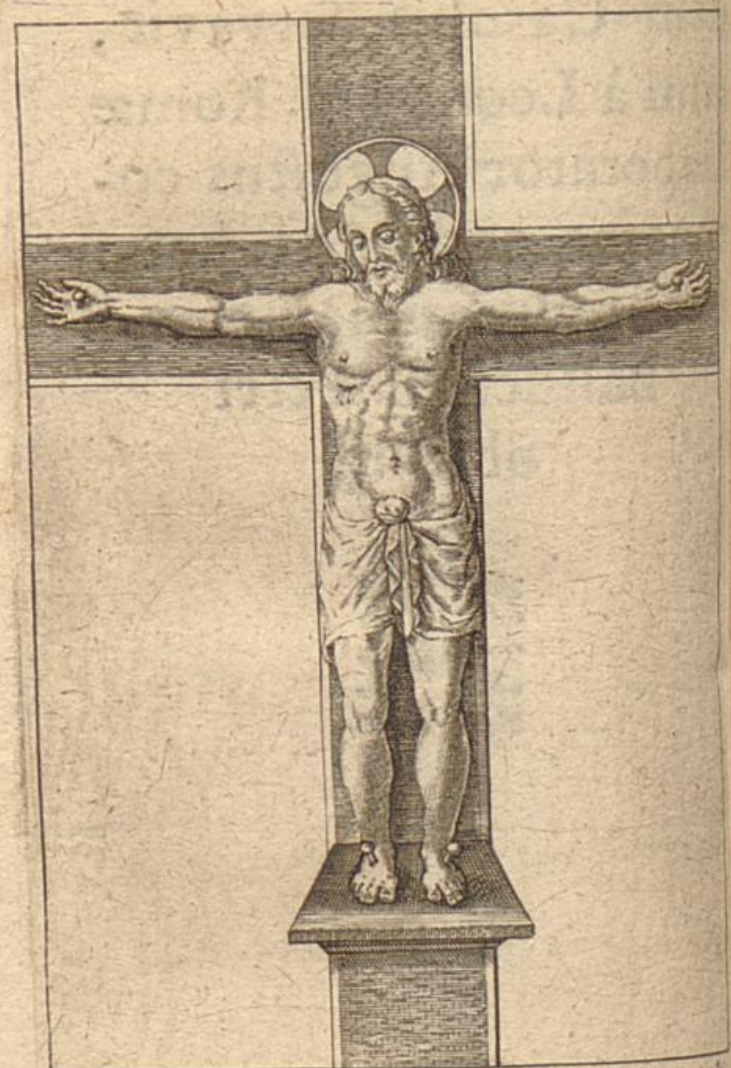
100. M. A. CORN. CURTI

d
c
I
r
e

tl
DE CLAVIS DOM. IOI
Eundem numerum i-
dem Carolus servavit,
cùm à Leone III. Romæ
Imperator Augustus co-
ronatus, anno 801. hanc
ex argento imaginem
basilicæ S. Petri
obtulit.

*Imago Crucifixi argentea in Sacratio Basilicae S. Petri
asseruata, quam Carolus Magnus Imperator, à Leone III.
Pont. Max. Romae coronatus, eidem Basilicae dono dedit,
circa Annum DCCC. XV. Rayn. Sacler*

pre
pia
cifi
tus
lon
pal
xte
bur
Ca
Dec
Hir
scip
Cru
Pau
tor
mu
dire
te
bus

DE CLAVIS DOM. 103

In quâ notare operæ
pretium est Imperatoris
piam liberalitatem. Cru-
cifixus septem palmis al-
tus est: Crux tredecim
longa, & lata undecim
palmis. Crucifixus de-
xterâ sceptrum, lævâ glo-
bum gestat; quæ signant
Cæsarem orbis imperiū
Deo in acceptis ferre.
Hinc Deipara, illinc di-
scipulus dilectus: infra
Crucem S. S. Petrus &
Paullus Ecclesiæ funda-
tores sculpti sunt. Si-
mulacrum hoc in urbis
direptione sub Clemen-
te VII. à militum ungui-
bus fuligō & pulvis ser-

F 3 vavit

*St. Petri
Leon III.
no aedit
S. S. Petri*

104 F. CORN. CURTI
vavit. quod postea Julius
III. anno 1551. ut penu-
ria urbis & Ecclesiae suc-
curreret, in pios usus co-
flavit. Plastræ verò operi
ex marmore æqualem
priori substituit, qui in
ejusdem basilicæ larario
quod olim Templum ro-
rundum S. Andreae, nunc
S. Mariae de febribus vo-
catur, etiamnum hodie
adservatur. Testes hujus
sunt dati acceptique co-
dices, quos æditimi con-
fecerunt & Angelus Roc-
ca noster. examinavit
Testes præterea Mannus
Pisanus aurifex, & qui ex
S. Pontificis mandato
ne-

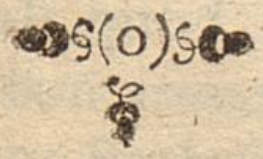
R. P. An-
gelus Au-
gustinianus.

DE CLAVIS DOM. 105

negotium hoc transige-
bant : quos prædictus
Pater super hâc re audi-
vit. Fidem quoque Onu-
phrius noster facit lib. 7.
de præstantiâ & rebus
antiquis basilicæ S. Petri
cap. 3.

Panuinius
Augustini-
anus.

Præsidium etiam nobis
est in nummis. ecce
veterem unum aure-
um Græcani-
cum.

F 4 quem

qu
La
&
cu
psi
cu
tin
inf
mo
rgo
M
Dea

pe
Gr
go
ed
Mu
jus
to

quem habet Monasteriū
 Lætiense in Hannoniâ,
 & vidit Belgii nostri de-
 cus immortale Justus Li-
 psius. misit verò Henri-
 cus Imperator Constan-
 tinopoli ∞ CC VIII.
 inscriptio autem in num-
 mo est hæc : κόσμος τὸ λύ-
 τρον αἷμα τῆς Θεοῦ λόγου.
*Mundi redemptio, Sanguis
 Dei verbi.*

Iterum crucifixio hæc
 penicillo expressa est in
 Graduali quod S. Gre-
 gorius concinnavit, atq;
 edidit, ut Ecclesiasticam
 Musicam reformaret; cu-
 jus gratiâ Scholam Can-
 torum Romæ in basilicis

Vaticanâ & Lateranensî
 instituit : ut locuples te-
 stis est in ejus vitâ Joan-
 nes Diaconus. Autorem
 verò hujus Gradualis es-
 se D. Gregorium clari-
 ssimè exprimit in fronte
 ejusdem libri rubrica
 quædam his verbis. *Gre-
 gorius Papa &c. composuit
 hunc libellum Musica artis
 Scholæ Cantorū Circuli.* Gre-
 gorius ergò Magnus qua-
 tuor quoque **CLAVOS**
 numeravit.

Hic item modus cru-
 cifixionis cernitur in ab-
 side Ecclesiæ S. Clemen-
 tis tessellis venustis & ve-
 tustis variegatâ.

Cera

Ioann Di-
 aconus.

I DE CLAVIS DOM. 109

Cernitur quoque in
Confessione subterraneâ
S. Nicolai in Carcere
Tulliano antiquissimis
picturis decoratâ.

Idem ostenditur in Ju-
lii cœmeterio, quod est
in vineâ nostrâ Augusti-
nianâ ad viam Flamini-
am.

Multorum instar est
unum vetustissimũ tem-
plum, quod B. Constan-
tia Constantini Magni fi-
lia in viâ Nomentanâ
prope S. Agnetē exstru-
xit: ubi non una hujus-
modi crucifixio picta vi-
situr. Non parum etiam
nobis fidei accedit ex

ITIO P. CORN. CURTI
imagine Crucifixi argen-
genteâ, quam Ill.^{mus} Car-
dinalis Comensis Romæ
habet; annoſam, ut pa-
tet ex elementis Ruthe-
nis, quæ in tergo ejus ex-
arata ſunt; inventam o-
lim Alexandria in Ægy-
pto.

Robur iterum à Boia-
riâ accipimus, ex' mona-
ſterio Chiemeniſi, quod
antiquiſſimam ſervat i-
conem, in quâ Chriſti
crucifixi ſinguli pedes
ſingulis CLAVIS adfi-
guntur.

Veneti quoque in ma-
gnifico ſuo iſto ſano Chri-
ſtum ita fixum opere

ſcal-

I
gen-
Car
mae
pa-
the-
ex-
n o-
Egy-
Boia-
ona-
quod
at i-
risti
edes
adfi-
ma
Chri
ere
scal-

DE CLAVIS DOM. III

sculpturato habent: quē
Mallonius quidem ut in-
veniret, diem solidū fru-
strā perdidit; fortassē
quia illo die nimis vili
tritico, lolio victitaverat,
at ego reperi, & clarē vi-
di utroque hoc obtutu.

Sed quid oculis emissi-
tiis tam diu peregrina si-
mulacra indago, & quod
domi ante cellæ meæ fo-
res est, clausis cottidie
luminibus prætereo? est
igitur hîc quoque statua
septempedalis, annosa,
cariosa, quam colli, ter-
mitesque, & id genus
vermiculi adeò pertere-
brarunt undique, ut vix

VIZ . F. CORN. CURTI
partes cohæreant. & hæc
quatuor quoque CLA-
VIS fixa est. Denique ut
verba conferam ad com-
pendium, passim per I-
taliã Germaniamque
hic crucifigendi modus
in antiquorum reliquiis
cernitur. Immò etiam-
num hodie in Græciã
Christum CLA VIS qua-
tuor fixum pingere in-
more est. & solidũ hinc
argumentum elicio an-
tiquitatis. Mordicus e-
nim illi observant, quod
semel traditum est: ut
conspicuum est in pane
fermentato, formã ba-
ptismali, &c.

CA.

CAPUT VI.

*Numerus Clavorum quater-
nario non major. Calvinii
mendacium reprehensum,
& aliorum Iconocla-
starū impietas.*

Verūm surget hīc,
& contra doctri-
nam nostram in-
surget sycophantarum,
improborū secta inutilis;
qui pro cibo habent pias
Catholicorum doctasque
commentationes arro-
dere, & quidquid est sa-
crarum reliquiarum irri-
dere, atque honorem in-
videre. Rogabūt illi nos
per

114 F. CORN. CURTI
per ludum, quis eos lo-
cus CLAVOS habeat, &
computum à nobis seve-
rum exigent. Audio Cal-
vinum, quo asino nullus
in Arcadiâ asinus magè
dignus est, qui foeno pa-
scatur, quàm ille: audio,
inquam, Calvinum ru-
dentem & ridentem in
lib. de Reliq. non jam tres
quatuòrve, sed duode-
narios aliquot rudi po-
pulo à sacrificulis præ-
beri & probari, ut CLA-
VORVM *si quis numerum
inire vellet, grandem sit nu-
merum inventurus.* Euge-
mi homo; more tuo fa-
cis, mentiri pergis: men-
dacia

Ioan. Cal-
vinus lib.
de Reliqu.

I
lo.
, &
eve.
Cal.
llus
agè
pa-
dio,
ru-
in-
tres
de-
po-
ra-
LA-
um
nu-
ge
fa-
en-
acia

DE CLAVIS DOM. II 5
dacia tegis mendaciis a-
liis, ne perpluant. non
constarent aliter tua ista
sacra, nisi hoc suffitu a-
dolerentur. Non est in
toto Christiano orbe an-
gulus aliquis, qui extra
tres urbes Romam, Me-
diolanum, & Treviros,
CLAVUM Dominicum si-
bi vendicet, aut vendi-
tet. In aliis forsitan erit
aliquis, qui à CLAVORUM
Dominicorū attactu fa-
cer, & in honore erit; a-
lius propter inclusam si-
bi particulam prætium
apud populum faciet; a-
lius denique quia proto-
typo seu vero CLAVO si-
milis

116 F. CORN. CURTI
milis est, venerationem
merebitur. Improbūmne
id reris aut improbandū?
Si quis à patriâ procul
in. exteris locis pere-
grinum, & ante-hac
invisum hominem for-
tè offendit, qui aut mo-
ribus, aut motibus, aut
corporis quodam filo,
amicum sibi domi olim
familiarem repræsented;
nonné eum amabit con-
tinuò & si commodum
erit, faciet bene? Cur nos
Catholici, si à sacris Do-
minicæ passionis & salu-
tis nostræ instrumentis,
quæ amicis omnibus ar-
dentiùs amare debemus,
lon.

DE CLAVIS DOM. 117

longè absentes, videmus aliquid, quod eorum figuram exprimit, non æstimemus, adamemus, colamus? quid ergò, si à sanctâ conjunctione commendentur? quid si eorum partem aliquam contineant?

Immò verò, si quis plures Crucis CLAVOS adferat, asseratque alterum etiam ternarium inveniri, non actutum eundem damnavero. Nam ut inficiari non possum tabelam seu titulum CLAVIS esse adfixum; ita cogor admittere, eos quoque Crucis esse CLAVOS.
Tabel-

Tabellam autem Crucis esse adpositam, non illius partem fuisse, clarum est ex Euangelio Joannis, qui crucifixo jam Christo, dicit. *Scriptit autem & titulum Pilatus, & posuit super Crucem. Quo vero modo adnexa sit, docebit Cyprianus tract. de Sina & Sion. Pontius Pilatus infusâ mente à Deo accepit tabulam, & titulum, & scripsit tribus linguis, Hebraicè, Græcè, & Latinè: Iesus Nazareus Rex Iudeorum. & in capite ligni CLAVIS tabulam cum nomine Regis Iudeorum confixit. & Panopolitanus Poëta;*

Ioann.

Cyprianus
de Sina &
Sion, sub
finem.

Ka)

DE CLAVIS DOM. 119

Καὶ Πιλάτος θητὸν ἐπέ- Nonnus

γραφε μάρτυρι γόμφω
Γράμμα, τόπερ καλέσσι
λατίνιδι τιτλον ἰωῆ.

*Et Pilatus spectabile inscri-
psit testificante CLAVO
Scriptum, quod Latinâ vo-
ce titulum vocant.*

Illud quoque notan-
dum est, quod Baronius Baronius
anno Chri.
si 326. tom. 3. scribit, contin-
gere potuisse, ut quibus
membra Christi, Sancti
Martyres confixi essent,
Passionis Dominicæ CLA-
VI haberentur, & pro iis
colerentur. Nisi quis su-
spicari velit, ex urbe Sy-
riæ Beryto per varias or-
bis plagas CLAVOS eos
divisos

120 F. CORN. CURTI
divisos esse, quibus Christi
imago à Iudæis veteri odio & furore percitis,
confossa est. De quo scelerere, Vide Tom. 2. Concil.
fol. 509. in synodo Nycenâ. Quidquid sit,
inquit Gretserus, fides purgat factum; neque enim
fidelium quisquam ferrum per se veneratur,
sed in ferro Christum, ejusque passionem honorat.
Tu verò Iconoclastarum vindex ac Patronus,
qui Ecclesiam pessimis calumniis oppugnas,
idololatriæ ream facis, Christi Sanctorumque reliquias,
iconesque pessum-

Gretserus.

I
hri.
ete.
itis,
sce.
on-
odo
fit,
des
iee.
ram
tur,
n,e.
no-
cla-
tro-
llu-
nas,
cis,
re-
pof-
im-
DE CLAVIS DOM. 121

fundare, conculcare,
perdere niteris, quid ni-
si *θεομάχης* cum giganti-
bus, arrogantia Pelion.
atque praesumptionis Of-
fan superbia Olympo ad-
jicis, ut Caelum spolies,
& Divos omnes cum ipso
Christo in terram ejici-
as? Quam bellè tibi hæc
belli alea ceciderit, jam
nimis scitè scis; habes ta-
men filios, qui te ipso pa-
tre generosiùs, id est, ma-
gis impiè decertant. qui
aliena regna invadunt, &
quasi tuti in iis cum mu-
tis imaginibus esse non
possint, Christi ubique
statuas destruunt, & tum
pri-

122 F. CORN. CURTI
primùm regnum suum
firmasse credunt, cum
hostes istos ligneos, sed
divinâ sæpè virtute ani-
matis everterunt. Vah,
quanto iste odio in ad-
versarium flagrat, qui
ne quidem ejus simula-
crū pati potest. & quo-
modo in animum meum
inducam, eum Christi
honorem amare, qui ne-
que pacatis oculis statuā
ejus ferre potest? Verùm
heus tu, quisquis es, qui
Christi latè dominantis
imperium infirmare cō-
tendis, ut tuum solides;
auritum te fac, ego tibi
hice dic, o & ut prophetes
verax

verax prædico ; super-
gradus stas , adscendisq̄ ;
arundineos , lapsui vici-
nus es , & altiùs cades ,
quàm adscendere cogi-
tasti. Deum laneis pedi-
bus ambulantem non au-
dis , neque priùs adver-
tes, quàm præsentem ti-
biq̄ ultorem graviter
incumbentem serò sen-
feris. Audi quid te mo-
neat quidam è sectâ tuâ.

Domin.
Baudius
in monitis
moralis &
civilis sapi-
entiæ.

*Vos satrape , vos purpu-
rata natio ,
Terra nepotes & genus Ti-
tanium,
Quos vexit in sublime ab
exili loco*

G

Popu-

*Popularis aura, vel favor
summatium,*

*Fortunam habere cū mo-
do & modestiā,*

*Nēve ampliora concupite
viribus;*

*Gnaris, caduca quā sit
& parūm potens*

*Omnis potestas, mole qua
non stat suā.*

*Vix est inultus, ut cadat
fato suo,*

*Qui perduellione devinxit
caput.*

*Scio, metanoea tibi gra-
vis incumbit, &*

*magni subeunt jam tadia
coepti:*

Occultas tamen ore metum.

Ve.

I
avor
mo-
a,
dite
m sit
ens
e qua
adat
inxi
gra-
adia
um.
Ve.

DE CLAVIS DOM. 125

Verùm licet serò, tamẽ
rectè feceris, si virum il-
lum graviozem natu, A-
larici monitorem audie-
ris, qui apud Claudia-
num;

*Si numero non fallor, ait,
tricesima currit*

*Bruma ferè, rapidũ postquã
tranavim⁹ Istrum,*

*Romanamq; manum tantis
elufignus annis:*

*Sed nunquam Mavors adeò
constrinxit in arctũ*

*Rex Alarice tuas: per tot dis-
crimina docto*

Crede seni * *

*Sepè quidẽ frustra monui,
servator ut icti*

G 2 Fæde-

*Fœderis, E matbia tutus tel-
lure maneres:*

*Sed quoniã calida rapuit te
flamma juvente,*

*Nunc saltem si cura tibi ma-
net ulla tuorum,*

*His claustris evade precor,
dũq; agmina longè,*

Dum licet. * *

*Ne nova pradari cupiens, &
parta reponas,*

*Pastoriq; lupus scelerum de-
licta priorum*

Intra septa lues.

Sed ad CLAVOS meos re-
deo. Licet igitur arbi-
trarium fuerit; CLAVOS,
ipsumque numerum ad-
hibere; satis tamen con-
stat ex dictis, Christum

CLA-

DE CLAVIS DOM. 127

CLAVIS quatuor & plu-
ribus Cruci adfixum
fuisse.

CAPUT VII.

*Ubi locorum isti CLAVI?
dicitur. Hugonis Cardi-
nalis risus refu-
tatus.*

Locum hunc CLA-
VI in orbe fortiti
sunt. De primo
loquitur Gregorius Tu-
ronensis. Cùm Adriati-
cum, mare sævis hor-
rendisq̃ue æstibus ferve-
sceret, neque ullam ra-
tem pateretur, sed velut
altera Charybdis inex-
ple-

De gloria
Martyrum
cap. 6.

G 3 ple-

128 F. CORN. CURTI
plebilis' absorberet omnia, fortē hominū miseram miserata Helena, conceptā in Deum summā, veraque & Christianā confidentiā, Dominorum CLAVORUM unū in mare immisit, & subito quasi Alcedonia restituit, totumque mare tranquillavit.

Alterum eadem S. Matrōna Romam transmississe dicitur, qui in aede S. Crucis in Hierusalem custoditur, & quotquot annis adorandus populo proponitur. ita sentit Franc. Maurolicius, & alii, Probabili⁹ quidā credunt

Franciscus
Maurolicius.

dunt hunc esse, quo Constantinus cassidem suam adversus hostium tela impenetrabilem reddidit. Sic opinatur. Ambrosius, Gregorius Turonen. Histor. Tripart. Theodoretus, Eusebius, Ruffin⁹, Zonaras &c. Baronius tamen arbitratur non in galeâ, sed in coronâ quam gestare Constantino mos erat, CLAVUM hunc fuisse infixum. Lipsius verò in Notis ad lib. 2. cap. 9. putat insertum fuisse capiti statuæ, quam Constantinopoli posuit. Ego examinans causam hujus infixionis,

Ambros.
orat. ad
Theodos.
Greg. Turon. lib. 1.
de Gloria
Martyrum
Eusebius
lib. 10. c. 8.
Ruffinus
lib. 2. c. 8.
Zonaras
añal. part.
3.
Baronius
Lipsius.

CI
o.
mi.
ena,
um.
stia.
mini.
unú
c. fu.
a re.
are

Ma.
fmi.
æde
alem
quot
pulo
ntic
& a.
cre.
dunt

130 F. CORN. CURTI
in Baronii & Lipsii opi-
nionem neque pedibus,
neque cerebro possum
descendere, sed Ambro-
sii & aliorum Historico-
rum sententiam sentio.

Tertius Mediolani vi-
situr in majori Basilicâ,
qui alterius manûs tor-
mentum fuerat, si Eutro-
pio credimus; & fran-
pars, ut tradit Jacobus
Philippus Bergomensis
Eremita Augustinianus
in supplemento Chroni-
corum lib. 9. *Helena, in-
quit, ibidem edificato tem-
plo, inde Constantinopolim
ad filium abiit, & CLAVOS
quibus corpus Christi concla-
vatum*

DE CLAVIS DOM. 131

datum fuerat, secum detulit, quorum unum Constantinus ipse transtulit, quo in praelio tantummodò utebatur, qui modò in Mediolanensi Domicilio, maximo in pretio colitur. Hic ergò peregrinorum undique concurrentium ardentissimâ pietate colitur. & sic verè impletur illud Zacchariæ vaticinium: *Erit quod in frano equi est, sanctum Domino.* Quod Ecclesiæ Catholicæ perduelles cum D. Hieronymo sanne possent excipere, nisi nos S. Ambrosii autoritas tueretur, & à nobis starent Gregorius Turon.

Zacchar.
cap. 14.

D. Hieronymus.
D. Ambr.
in obitu
Theodosii.
Greg. Tur.
de gloriâ
Marr.

G 5 Ni

Nicephor⁹

lib. 8. c. 29.

Sozomen⁹

lib. 2. c. 1.

Theodore.

tus lib. 1.

cap. 18.

Hugo Car.

dinalis.

Nicephorus, Sozomen⁹,

Theodoretus, & alii,

*quorum melior sententia
menti.*

Et profectò non video,

cur. hæc interpretatio

Hugonis etiam Cardina-

lis tantoperè nasum cri-

spaverit, ut eam tanquã

ridiculam cum cachinno

rejicere voluerit. verba

in primis non torquen-

tur: tenebræ non offun-

duntur in sententiã cla-

rã: res prætereã vera est,

& digna à vate prænun-

ciari. Arbitrium peto sa-

ni iudicii, & quinquen-

nalis silentii pœnam da-

re paratus sum, si non

rectius

DE CLAVIS DOM. 133

rectius de CLAVIS, qui à
Sanguine Redemptoris
nostri *Sancti* sunt, quàm
de auro in usum paupe-
rum convertendo expli-
catum iri censuerit. Hie-
ronymus quoque, si ejus
verba justè ponderamus,
non alteram sententiam
tanquam ineptam sic ir-
ridet, ut penitus damnet;
sed non nisi suam præ-
fert. Sic enim scribit, cum
hunc Zacchariæ locum
exponit. *Putarunt aliqui*
boc de CLAVIS Dominica
passionis, quos Helena posuit
in phalerâ fræni filii sui Con-
stantini, esse intelligendum.
Putasse, non errasse quos-

D. H'ero-
nymus.

G 6 dam

dam dicit. *Sanctitatem*
porrò suam hic maxime

CLAVUS demonstravit
præsertim Justino Impe-

ratori. Huic enim præ-

stigiator quidam cùm il-

luderet, & evocatis è sty-

ge manium immanium

spectris duas illi noctes

horribiles fecisset, tertiâ

demùm nocte, frænum

subjecit capiti, & ex cu-

bili suo phantasmata, i-

psum verò fascinatorem

è vitâ deturbavit. Am-

S. Ambro-
sius.

brosius quoque in orat.

ad Theodosium hunc in

modum loquitur. *Inven-*

to CLAVO, quem Helena

ad Constantinum misit, di-
cebant

DE CLAVIS DOM. 135
cebant Judæi: Ecce & CLA-
VUS in honore est, & quem
ad mortem impressimus, re-
medium salutis est, atq; in-
visibili potestate Demones
torquet.

Quartus Treviris ad-
venarum piorū frequen-
tiâ celebratur. quē CLA-
VUM dexteri pedis anti-
quæ memoriæ scribunt,
& ego fræno quoque in-
nexum fuisse vix dubito;
cùm Gregorius Turon. Greg. Tu-
ron.
expressis verbis fræno
CLAVOS duos infixos
fuisse adferat: & ex ci-
tatis Autorū testimoniis
non aliud colligi possit.

quam etiam D. Hierony-

G 7 mi

136 F. CORN. CURTI
mi sententiam esse, jam
allegata verba mani-
festant.

CAPUT VIII.

*Inter Imperii insignia quoque
CLAVI, qui Dominici dicti,
quia verorum Christi CLA-
VORUM particulam in-
clusam, habue-
runt.*

NOrimberga, prius
quàm à fide anti-
quâ exeidisset, &
sanis Romanæ Ecclesiæ
monitis post - habitis
Lutheri catechisticū ca-
licem degustasset, quot-
quot añis feriâ sextâ post
octavam Paschæ, concur-
renti-

DE CLAVIS DOM. 137

rentibus undatim ex totâ Germaniâ Populis, sacras Imperii Reliquias & lipsana quædam rara ad spectaculū proponebat. Inter hæc quoque CLAVI Christi locum suum habuerunt: CLAVI, inquam, quibus manus pedesque Domini Cruci affixi sunt. Neq; id à quoquam in controversiâ vocari potest: nimis enim id clarum est ex diplomatis Pontificum Innocentii vi. & Martini v. quæ legi possunt apud Gretzerum in syntagma-
re de insignibus Imperii, nos ea verba hîc ad-
nota-

Gretzerus
f. 18, & 26.

Bulla In-
nocentii 6.

notabimus, quæ condu-
cibilia materiæ nostræ
videbuntur. Dicit ergo
Innocentius: *Illiq̄, etiam
dulces CLAVI, cum quibus
ipse Salvator eidē Cruci fuit
affixus, quiq̄ non solum ejus
immaculato respergi sangui-
ne, & molem ferre tanti
ponderis meruerunt; sed &
nos etiam per ipsorum salu-
tiferas plagas, dulcedinem
tantam ipsius divine chari-
tatis accepimus, ut manus
nostræ à peccati solute nexi-
bus, pedesq̄ nostri à mortis la-
queo fuerint liberati, sunt de-
votissimè recolendi. & post
multa addit: Regis Caroli
IV. supplicationibus inclinati*

Apo-

DE CLAVIS DOM. 139

Apostolicâ auctoritate statuendum duximus, atq; etiam ordinandum, quod ad ipsius Salvatoris laudem & gloriâ, de premissis lanceâ & CLAVIS, & sub eorum vocabulo proprium festum cum speciali officio per aliquos præclaros Catholicos, & alios divina pagine peritos, quos idem Rex ad hoc eligendos ducet, ordinando sextâ feriâ post octavas Resurrectionis Domini, ut annis singulis à Christi fidelibus in eisdem Alamannia & Bohemia partibus perpetuò solenniter celebretur. Et Martinus v. in bullâ suâ, quâ Innocentii statutum gratum & ratum habere se

se demonstrat, enumerans singulas Imperii Re-

Bulla Martini 5.

Rebdorffensis, ann. 1350.

Alb. Argentinensis.

Dubravius lib. 22.

Bzovius ad annum Domini 1359.

Gretzerus in syntagmate.

liquias, sic loquitur: *CLAVUS*

Unus, quo manus ipsius eidem Cruci affixa extitit.

Accedunt Henricus Rebdorffensis in Annalibus,

Albertus Argentinensis

in Chronico, & Dubra-

vi⁹ in Historiâ Bohemicâ

& Bzovius, & R. P. Ia-

cobus Gretzerus: quorû

alii *CLAVUM*, *CLAVOS*

alii Norimbergæ tribu-

unt. Quid hîc opponam?

vereor, ut quaternarius

noster alios duos quater-

narios pariat, & ad nu-

merum Apostolicum ex-

crescat. nam si omnia

Impe-

Impe-

DE CLAVIS DOM. 141

Imperii insignia levi ma-
nu concutiamus, plures
forsan non. opinantibus
nobis CLAVI excident,
& improvidos malè o-
minato vulnere castiga-
bunt. Tentanda igitur.
omnia, ne indiligentes
hîc audiamus. Tu impri-
mis Malmesburiësis Cō-
stantini Magni enssem
serupulosè examina; &
vide an is, qui suum im-
mò & equi caput adver-
sus hostes CLAVIS sancti-
ssimis munivit, iisdè ma-
num inexpugnabilè non
reddiderit. quid ais? Sed
bonæ fidei memineris.

En-

Malmes-
buriensis

Ensem, inquit, Constantini Magni, in quo literis aureis nomen antiqui possessoris legebatur, in capulo quoque super crassas auri laminas CLAVUM ferreum affixum cerneret, unum ex quatuor (nota numerum nostrum) quos Iudaica factio Domitiani corporis aptarat supplicio.

Non perfunctorie singula perlustranda sunt. Video Luitprandum in lanceam quandam coniventibus oculis acutum intueri. Dic, o bone, qualis ista est, quam obtutu ita defixo legis? an aliqua ferri sacri vestigia reperisti? *Lanceam, ait, illam*

Luitpran-
dus lib. 4.
cap 20.

Con-

DE CLAVIS DOM. 143

*Constantini Magni, Sanctæ
Helene filii, vivifica Crucis
in ventricis fuisse affirmant,
qua mediâ in spinâ, quam
limbum superius memoravi,
ex CLAVIS manibus pedi-
busq; Domini & Redemptoris
IESV Christi affixis Cruces
babet. Profectò tot⁹ CLA-
VORUM quaternarius nō
sufficit ad plures Cruces.
sed pergamus.*

Mauritii lanceam cu-
riosè examinavit Gode-
fridus Viterbiensis, & il-
le vociferatur huic quo-
que Christi CLAVUM in-
fixum esse. Papæ! quan-
tam nebulam objicit no-
bis una urbs Noricorum!
quis

Viterbien-
sis in Chro-
nic. pag.
19.

144 F. CORN. CURTI
quis facem accendet, &
diem reducet ?

Inlustrabit nebulam
hanc & solem innubem
ostendet CLAVUS unus,
qui Romæ adservatur:
ille enim magnam sui
partem quâ vulnus mi-
natur, amisit; & in reli-
quo quoque corpore li-
mam & ferram passus ef-
se non obscure videtur,
ut cognoscere potes ex
vero ejus iconismo què
fol. 152. dabimus. Omnes
ergò Imperiales illi CLA-
VI, quia particulam aut
limaturam verorū Chri-
sti CLAVORUM admistam
habent, Dominici jure
merito

I
, &
lam
em
us,
ur:
fui
mi-
eli-
li-
ef-
ur,
ex
que
nes
LA.
aut
ari.
am
ure
ito

DE CLAVIS DOM. 145
merito appellati sunt.
Quod de lanceâ simili-
ter, quæ inter Imperii in-
signia primum locum
habet, adferendum est;
cùm verã lanceã Romæ
non semel viderim.

CAPUT IX.

*Clavorũ curam MARIA non
accepit, aut Nicodemo tra-
didit: sed Helena eos e cœ-
no terra simul cum Cru-
ce eruit.*

 Ed ubi delituerũt
tam diu hi CLA-
VI? inquires. Mul-
ti tibi multa responde-
bunt; sed cave omnes
audias

146 F. CORN. CURTI
audias. Alii Matri-Vir-
gini CLAVORUM custo-
diam adsignant, cujus
manibus sedulò & cum
omni veneratione colle-
ctos, ac posteris fideliter
traditos esse volunt. Alii
Nicodemum gazophyla-
cisten seu thesauri hujus
sacri custodem faciunt.
Ingeniosa, pia, & clara
est istorum imaginatio,
si modò lucem veritatis
admitteret. Quid enim?
Tota Græcorum & Lati-
norum historia reclamât,
& bellū eis indicit. Quod
ad sanctas piorum viro-
rū meditationes attinet;
quod

DE CLAVIS DOM. 147

quod illæ adstruert so-
lent, ego nolim inficias
ire, aut ludos facere: qua-
re credo filii sui CLAVOS
Matrem sinu, saviisque
excepisse; verum adser-
vasse, negat simul omnes
historiæ, & ego quoque
pernego propter Hebræ-
orum consuetudinē, qui
supplicii instrumenta o-
mnia uno tumulto sepe-
liebāt. Crux igitur Chri-
sti, & latronum, & quos
Diva Virgo restituerat,
CLAVI in unam foveam
immissa sunt, quæ urbis
cœnum ac rudera paullo
post super- ingesta ope-
ruerunt, & ex hominum

H oculis

148 F. CORN. CURTI
oculis memoriâque su-
stulerunt. Donec femi-
narum immortale decus
Helena, divino instinctu
ea conquistavit, invenit,
& eo, quem supra no-
tavi, modo disper-
tivit.

CAPUT X.

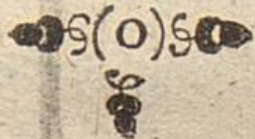
*CLAVORUM figura incer-
ta. Credibile eos acutos, τε-
τραπλεύρους, longos
fuisse.*

 T nihil quod ad
CLAVOS spectat,
desideretur, eo-
rum quoque figura hic
delineanda est. Obtusos
fuisse

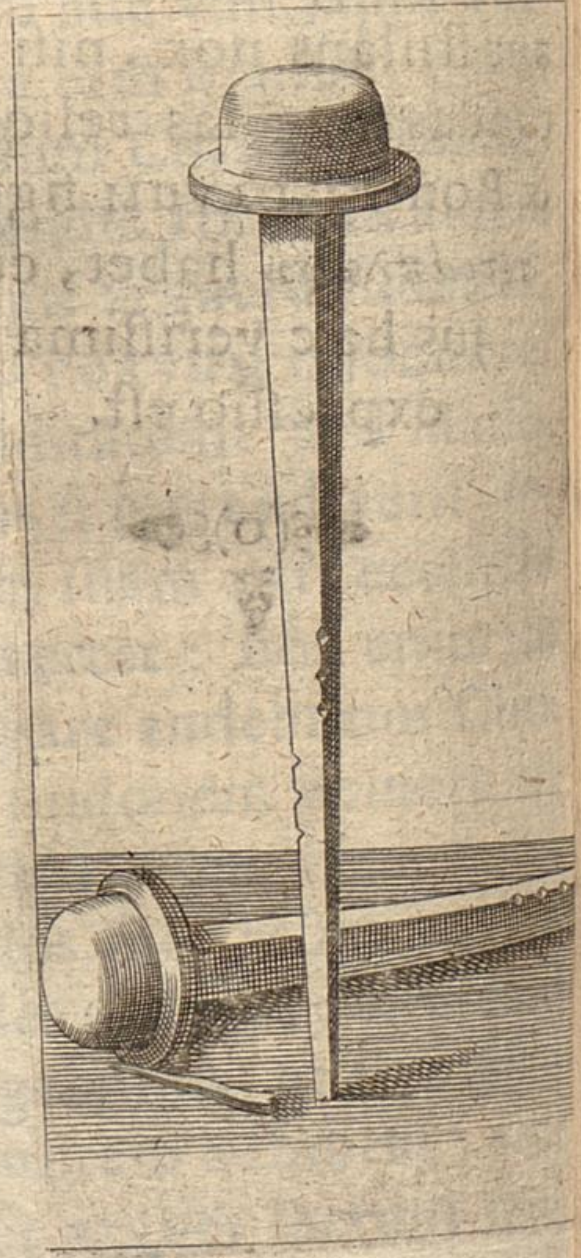
fuisse quidam, dicunt,
quia nunc tales videntur:
sed obtusum his quoque
ingenium esse dicerem,
si modestè liceret. nam
quis credat semper eos
intactos, ad nos usque
pervenisse? non abrasi-
sse, non fregisse priorum
tam piorum erga Reli-
quias venerationem? Si
quid fidei dare potest cor
nostræ Claræ, in eo fer-
rei CLAVI acuti reperti
sunt. Sed rotundine an
quadrati fuerint, magis
in dubio est. Hæret hîc
mibi aqua. Rotundos fu-
isse luce clarius est, si
Mallonio credim⁹, quod

150 F. CORN. CURTI
ex sacrâ sindone mani-
festū esse vult, quæ vul-
nera tam manū, quàm
pedum Christi rotunda
ostendit. rotundæ autem
plagæ arguere videntur.
CLAVORVUM quoque ro-
tunditatem. Sed Mallo-
nius si nos audiverit, lu-
cem suam pati ecclipsin
advertet : nos enim illi
negare audebimus Chri-
sti sindonem vulnera ro-
tunda ostendere. ille o-
culos suos testes infalli-
biles adducet : nos eum
rogabimus, ut rationem
comitem adhibeat : atq;
hæc arguet sacrum san-
guinem in sindone vul-
nerum

DE CLAVIS DOM. I 5 I
nerum hæc signa tinx-
isse, qui guttatim fluens
aut stillans non nisi ro-
tundas maculas reliquit.
& ROMA CLAVUM figurâ
τετράπλευρον habet, cu-
jus hæc verissima
expressio est.

H 3 Quid

Quid e H

li
fle
pi
du
de
lec
po
le
Qu
inc
du
gu
na
lun
nit
iff
Pa
inf
ma

Quid si demus hoc illi, vulnera rotunda fuisse? Viden' CLAVI capitellum cavum, rotundum? hoc in manus pedesque gravissimis malleorum ictibus inflatum potuit, immò debuit tale sui signum imprimere. Qui τρισηλον ξυλον Crucem indigitant, CLAVUM pedum ceteris majorẽ effingunt. effingunt, inquam, nam in scriptoribus nullum ejus vestigium invenitur. Grandes verò fuisse & longos præter SS. Patres etiam ratio ipsa insinuat, videlicet, qui manus pedesque & trun-

154 F. CORN. CURTI
cum penetrare, corpus
deinde sustentare debe-
bant, ut ne manus à tan-
to pondere dilaceraren-
tur. Unde Brigitta Reve-
lat. lib. 2. cap. 21. *CLAVI,*
inquit, *longè ultra Crucis*
stipitem protendebātur. Hoc
quoque confirmat curi-
osa Thomæ incredulitas,
Nisi mittam digitum meum
in locum CLAVORUM; &
Christi vocantis benigni-
tas: *Infer digitum tuum*
huc. Si enim vulnera di-
gitum admittebant, pa-
tet non exiguos fuisse
CLAVOS, qui hæc
fecerant.

CA-

CAPUT XI.

*Pedes disgregati. tabellam
suppedaneam additam fu-
isse non est vero dis-
simile.*

Orrò qui pedum
habit⁹ in istâ cru-
cifixione fuerit,
variant Autores. & satis
perplexa. res est : opus
rigidi alicujus Aristarchi
limatulo acutôque judi-
cio, quod hunc nodum
fecer. Nam si ad Brigit-
ræ Revelationes hanc li-
tem decidere volumus,
non possumus : neque e-
nim ipsa ibi una est, aut

H s certè

certè non uno verbo rem unam explicat. in lib. enim primo sic scribit:

Brigitta,

Dexterum pedem crucifixerunt, & super hunc sinistram duobus CLAVIS. lib. 4. Pedes similiter ad foramina distenduntur, cancellatiq; & quasi infra à tibiis disjuncti duobus CLAVIS configuntur. lib. verò 7. In Cruce, inquit, posita fuit una tibia ejus super aliam, & sic junctos pedes affixerunt in cruce. Quem huic Sphynge Oedipum quæram? quid non comminiscuntur hic interpretes? quomodo hic sudat! absit calumniandi virus, & sine pietatis

DE CLAVIS DOM. 157

tis detrimento dictū sit,
quod hic ex Comico ad-
fibilo,

*Gerra germana, atque adde-
pol λῆροι λήρων.*

Quidam enim in dex-
tero, quidam in sinistro
pede multiplicant vul-
nera, ut in his solis non-
nunquam quinque nu-
merari possint. Novum
crucifigendi modum fin-
gunt, & Salvatori infli-
gunt plagas; quas non
sensit, ut Brigittæ verba
salvent. Daniel Malloni⁹
Lanspergii semitam in-
greditur, & putat Bri-
gittæ opinionē hanc esse,
ut CLAVUS unus dexteri

Daniel
Mallon.
Lansper-
gius.

158 F. CORN. CURTI
pedis pedion penetrave-
rit, sinister deinde dexte-
ro cancellatim superim-
posit⁹ & ita Cruci adfix⁹
sit, atque hoc modo al-
ter CLAVUS pedem de-
xterum ne læserit quidē.
& huic videntur conso-
na suprā citata verba:
*Pedes similiter ad foramina
distenduntur &c.* Quare &
ego quoque pedibus ibā
in eandem sententiam:
sed revocavit me plena
ætatis & fumi icuncula,
quæ in tenebricoso cel-
læ meæ angulo abstrusa
ducentis fortè añis habi-
tavit. hæc igitur Christi
tibiam unam alteri in-
for-

DE CLAVIS DOM. 159

formam Crucis superim-
ponit, statimque à talo
sejungit, & pedes disgre-
ges in suppedaneo sub-
figit, in. hunc
modum.

H 7 Qui

Plurima qui breuiter vis discere, discere ubi sola
Littera *TAU magnam complectitur Alphabetum.
*CRUX(TAU) *CHRISTVM (A. et O. PRINCIPIVM et FINEM.)

Raph. Sadeler excudit, cum privilegio Casareo.

D
O
C
rem
sole
gifi
nam
unt
adfl
ba
exte
in C
ejus
ctos
inv
pede
duo
om
ad
-10
but
fer
-10

DE CLAVIS DOM. 161

Qui profectò artifex
rem non acu (quod dici
solet) sed cælo suo teti-
gisse videtur, si quis ali-
nam id, non dico, innu-
unt, sed planè plenèque
adstruunt illa Brigittæ ver-
ba lib. 7. cap. 15. *Deinde
extenso corpore ultra modum,
in Cruce posita fuit una tibia
ejus super aliam, & sic jun-
ctos (attiguos, non sibi
invicem incumbentes)
pedes affixerunt in Cruce
duobus CLAVIS.* Cæcus
omnino est, qui caligat
ad hanc lucem.

Et an fòrs, quod qui-
busdam dicere libuit, af-
fercul⁹ suppedane⁹ Chri-
sto ad-

Greg. Tu-
ronensis.

sto additus est in quo
pedes inniterentur, & si-
mul figerentur? Certè di-
xit Gregorius Turonen-
sis: *In stipite, inquit, erecto
foramen factum manifestum
est: pes quoque parva tabula in
hoc foramen insertus est: su-
per hanc verò tabulam tan-
quam stantis hominis sacra
affixæ sunt planta.* Huc e-
tiam spectare videntur

Innocen-
tius.

verba hæc Innocentii:
*Fuerunt in Cruce Dominica
ligna quatuor: stipes erectus,
lignum transversum, truncus
suppositus, & titulus superpo-
situs.* Ad idem suâ spon-

Lipsius.
D. Irenæus

te tendit, non trahitur.
Irenæus (quidquid dicat
Lipsi-

DE CLAVIS DOM. 163

Lipſius) cùm lib. 2. cap. 42. ita Crucem figurat.

Ipsè habitus Crucis fines & summitates habet quinque:

duos in longitudinem, & duos in latitudinem, & vnum in

medio, ubi requiescit, qui CLAVIS configitur. Imò

ille ipse post non est alienus à nostrâ opinione,

licet aliqui vociferentur eum, nuncupare hunc

crucifigendi modum nimis delicatum. Ibi enim

de comuni & omni crucifixione loquitur, quasi

non passim hæc tabella quibusvis concessa sit; sed

non rarò scelerati à solis manibus pependerit, si-

Vide Illu-
strissimum
Card. Pel-
lum 1. rō.
controv. 7.
lib. 2. cap.
27. qui no-
bilcū sen-
tit.

164 F. CORN. CURTI
xo circa carpum clavo
id est ubi ferè manus
cum brachio coit; sæpe
etiam circa humeros aut
pectus dati sint funes, qui
aut manus infirmiores,
aut graviora corpora ad-
jutarent, idque addit so-
lùm ex conjecturâ. cum
alioqui præter jam alle-
gatas gravissimorum Pa-
trum autoritates nobis
faveat Caroli Magni effi-
gies, cuius scema dedi-
mus f. 102. & nummus
quoq; quem ab ipso Li-
psio habemus; & segmē-
tata figura, quam Vene-
tiis vidimus, & vermi-
nosum illud simulacrum,
quod

qu
oc
lia
nes
ore
fen
st

CL
sum
pe

L

den

DE CLAVIS DOM. 165
quod cottidie mihi ob
oculos versatur, & a-
lia quam plurimæ ico-
nes. Quare si suam de
ordinariâ crucifixione
sententiam probat, no-
stram tamen de Chri-
sto non impro-
bat.

CAPUT XII.

CLAVIS DOMINICIS
*summus honor debetur: hy-
perdulia interdum, inter-
dum etiam latria.*

LVtherum, Calvi-
num, Wiclefum,
& totum impu-
dentia atq; blasphemia
spur-

166 F. CORN. CURTI
spurcissimū Magdebur
gense colluviarium nihil
moror: Aio, atque iterū
aio, sacratissimos Re-
demptoris nostri CLA-
vos cultum & eum sum-
mum mereri. Ita Hebraei
olim virgam Aaronis la-
pideas legis tabulas, ar-
cam foederis ligneam ve-
neratione maximā di-
gnati sunt: & codicem
legis testamentum Do-
mini etiam nūm hodie in
Synagogis seriō hono-
randum solennibus cæ-
remoniis proponūt. Ma-
hometani Prophetæ sui
urnam, & urnæ locum,
totam demū civitatem
in-

in sanctis nominant &
colunt. & lituum Remu-
li, Quirini hastam Roma
in pretio habuit. Illa ete-
nim est heroicæ Virtutis
arcana vis, ut non modò
sui cultoribus honorem
pariat; sed venerationē
etiam cōmunicet iis, quæ
tantis heroibus proxima
aut familiaria fuerūt. Sic
labarum ab Imperatore,
à Duce strenuo arma re-
lictæ honorem mutuan-
tur. Sic lecythi Philoso-
phorum fictiles auri pre-
tium fecerunt, & Poëtæ
domus furentibus mili-
tibus religionē incussit.
ita nunc Principum in-
signia

168 P. CORN. CURTI
signia seu æri seu signis
castrensibus impressa ho-
norant populi, milites
propugnant, utrique in
eis quandam majestatem
agnoscunt. denique ea
omnia, quibus clari viri
in Virtutis exercitio usi
sunt, sui apud posteros
memoriam & venerati-
onem relinquunt. Nos
igitur sancta illa passio-
nis instrumenta, sacra-
tissima, inquam, & poten-
tissima Christi arma, qui-
bus adversus Dæmonas
Mortemq; pro nobis ge-
nerosissimè depugnavit,
non servemus? non ob-
servemus? An potius o-

mnem

signis mnem de pœnis Domini
 sa ho. memoriam obliterabi-
 ilites mus? expungemus? era-
 ue in demus? Illa verò monu-
 atem menta sunt præstantissi-
 ne ea ma dolorum, angustia-
 i viri rum, tormentorum, quæ
 o uli pro membris suis Caput
 eros nostrū pertulit. Illa sunt
 erati- documenta magnanimi-
 Nos tatis, fortitudinis, obedi-
 ssio- entia, atque ardentissi-
 acra- mæ in nos charitatis. Il-
 ten- la denique sunt excita-
 qui- bula validissima, quibus
 onas ad *συμπάθειαν*, ad iniqui-
 ge- tatis odium, virtutisquæ
 avit, amorem, accendimur.
 ob- quo modo Julii olim Cæ-
 s o- saris tunica conjuratorū
 mem spa-

170 F. CORN. CURTI
spathis perfossa & dicta- &
torio tabo cruentata pro qu
rostris ostensa, & necis eju
indignitatem persuasit cir
civibus, & populum uni qu
versum, ad vindictam inf
sceleris armavit. inc

Videndum porrò, cu- tiu
jusmodi venerationem, lici
CLAVIS debeamus. ver
Distinguunt Theologi tria los
cultuū genera, quæ græ cog
cis vocabulis, Latria, Hy jun
perdulæ, Dulæ expri nex
mi solent. quæ quia vel que
in Deum vel in naturas eis
intelligentes tendūt; cer. hur
tum, nullum horum pro- obji
priè CLAVIS convenire: CLA
utpote qui inanimi sunt divi
& ra-

DE CLAVIS DOM. 171

& rationis expertes, atque ideò neque capaces ejusmodi cultuum. Quocirca eos ut tales adloqui, postulare quidquam, insanix & superstitionis indicium foret. ita sentiunt unanimiter Catholici omnes. Verùm enimverò, quia CLAVOS illos possumus & solemus cogitatione Christo adjungere, sic ut hujus connexionis ergò cultū quoque certum rectumque eis tribuamus. Si enim humanitatem ejus nobis objicimus, hyperdusiam CLAVIS impendimus; si divinitatem cogitamus,

Vide D. Thomam 22. q. 9 I. a. 3. & c.

Vide Concil. Trid. sess. 25.

I latriæ

172 F. CORN. CURTI
-latria honorem illis de-
bemus. Duliam, verò,
tanquam minùs dignam
procul esse jubemus. Ne-
que mirum id cuiquam
videri debet, ferro nos
id honoris dare, quem
soli Deo proprium dici-
mus: non enim metallo
hoc ex suâ naturâ tribui-
tur, sed ratione personæ,
eius contactu eam digni-
tatem meritò adipisci-
tur. Exemplo tibi men-
tem aperiemus. Ferrum
(ut in. eodem subjecto
perseverem⁹) cui à natu-
râ frigor quidam inditus
est, sine periculo manu
etiam nudâ tractatur: ve-

rum

DE CLAVIS DOM. 173

rùm cum à fornace candens educitur, non nemo id tãgere verebitur. Rursum, diadema regium fordida fabri manu torquetur, limatur, raditur, & sexcentis mallei ictibus tunditur, tandemq; venum exponitur. hoc idem postquam Rex aliquis capiti suo adaptavit, cavebit faber, etiam locustas diligenter manus admoveere; & qui distrahere ausus fuerit, flagitium læsæ majestatis incurrit. Et tamen neque ferrum ignitum naturam, neque diadema commutavit.

Non aliter Dominici

CLAVI licet physicâ me-
tamorphosi mutationem
passi non sint, tamen de-
corem de membris Do-
mini susceperunt, & di-
gnâ eos veneratione p[ro]-
omnes prosequimur. Un-
de meritò Rusticus con-
tra Acephalos: Nec non
& CLAVOS, inquit, qui-
bus confixus est, & lignum
venerabilis Crucis, omnis per
totum mundum Ecclesia absq[ue]
ullâ contradictione adorat.

Rusticus.

Io. Chryf. & Joannes Chrysofom[us]
de Cruc. Ego amo, & veneror, ait
Venerab. sacros CLAVOS, membro-
med. heb. rumq[ue] foramina saluto: arun-
dom. j[e]u- rumq[ue] foramina saluto: arun-
nii tom. I. dinem, lanceam, & spongia
hom. in fi. suspicio: pro regiâ coronâ co-
ne. ronam

ron
com
ma
&
lign
am
sacr
veste
&c.
cul
Jud
um
bon
tem
salu
dam
quet
incl
dora
one

ronam ex spinis ad caput accommodo. & Joannes Damascenus: Nos veneramur & adoramus sancta Crucis lignum, CLAVOS, spongiam, arundinem, lanceam, sacramq; illam & salutarem vestem, tunicam, linteum, &c. De hoc adorationis cultu queruntur invidi Judæi apud D. Ambrosium: Ecce & CLAVUS in honore est, & quem ad mortem impressimus, remedium salutis est, atq; invisibili quadam potestate Demones torquet. Ferro pedum ejus reges inclinantur & reverenter adorant. Quam venerationem probavit Ecclesia,

Io. Damascenus de imag. orat.

3.
Ambrosius in funebri oratione Theodosii.

I 3 quã.

quando Innocentius vi
anno 1353. Lanceæ &

Molanus
ad Vsuardi
Martyro.
log.

CLAVORUM festum in-
stituit; de quo supra cap.

8. Ferri - cultores nos
pertinax Sectariorum in-

faniam vocet, licet; in A-
ctis Apostolorum etiam

Act. 5. in A

Petri umbra honorem
suum habuit, ad quam

languidi certatim occur-
rentes fidei suæ præmiū

reculerunt, & tamen um-
brâ quid inanius? quid

vilius? Neque superstiti-
osi audiverunt, qui Paul-

Act. 19.

li sudaria & semicinctia
ægis admoverunt; sed

potius eorum religionē
sequentibus signis Deus

com-

comprobavit. Neque re- Matth.

prehensa est Hæmorrhoidis

illa quæ fidei plenâ manu

fimbriam Christi tetigit,

& morbi levamen exper-

ta est. Quid de vincu-

lis Petri, de Pauli cathe-

nis dicam? Audiamus,

obsecro, D. Gregorium,

qui Constantiæ Augustæ,

S. Pauli Apostoli reli-

quias roganti, respondet

his verbis. *Corpora SS. Pe-*

tri & Pauli tantis in Eccle-

siis suis coruscant miraculis,

atque terroribus, ut neque ad

orandum sine magno illuc

terrore possit accedi. Et coa-

cervans exempla eorum,

qui visis corporibus re-

D. Gregorius epistola 30. lib. 3.

pentè interierūt, sic claudic
 dit epistolam : *Talia mihi*
à vobis præcepta sunt, de qui-
bus parere nullatenùs possum;
sed quia serenissima Domina
tam religiosum desiderium
vacuum esse non debet ; de
Cathenis quas ipse Paullus A-
postolus in collo & in mani-
bis gestavit, ex quibus multa
miracula in populo demon-
strantur; partem aliquam
vobis transmittere curabo, si
tamen hanc tollere limando
potuero. Nam eam sancti-
tatem esse illius ferri, ait,
ut secundum petentium
dignitatem vel indigni-
tatem lima in eis opere-
cur.

Jam

I
au.
mibi
qui-
tum.
vina
um
de
s A-
ani-
ulta
non-
am
o, si
endo
cti-
ait,
um
gni-
ere-
am

DE CLAVIS DOM. 179

Jam verò si scobem ex
ferro, quod Paulli manus
attigit, honorandam pu-
tat S. Pontifex ; nullo
dignū honore erit quod
Christi carnem non mo-
dò attigit, sed aperuit,
penetravit, sanguinem
ejus sanctum bibit, cruo-
re ejus roseo intinctum,
& ut sic loquar, inebria-
tum est ? Si nihil te mo-
vent sana rectè opinan-
tium hominum judicia,
aliquid concede divinis
signis, quæ per CLAVOS
non pauca edita sunt.
Nolo cramben. secundò
tibi proponere : nolo, in-
quam, repetere quæ Ju-
stino

I 5 stino

180 F. CORN. CURTI
stino Imperatori accidi-
sse supra memini; Am-
brosii testimonium quo-
que non revoco. Unus
Luitprandus recitabit
de Othone Imperatore,
quod candidis ingeniis
satis faciet; malignis ve-
rò neque plena exem-
plorum plaustra persua-
derent. Ille ergò hanc
ita texit mirandam & o-
mnibus sæculis memo-
randam historiam. Co-
piis suis ab hoste circum-
ventis, Otho Imperator,
interjecto flumine Rheno
subvenire non poterat; recor-
datus ergò populi Domini,
qui repugnantes sibi Amale-
chitas

Luitpran-
dus.

DE CLAVIS DOM. 181

ebitas orationibus Moysi ser-
vi Dei devicerat, protinùs de
equo descendit, seseq; cum o-
mni populo lachrymas fun-
dens ante victori-feros CLA-
VOS manibus Domini nostri
Iesu Christi affixos, suaq; lan-
cea impositos in orationem
dedit; quantumq; justi viri,
secundum justi viri sententi-
am Jacobi tunc valeret ora-
tio, res manifesta probavit.
Eo namq; orante, quùm ex
suis nullus occumberet, hostes
sunt omnes in fugam conver-
si, nonnulliq; eorum cur fu-
gerent, penitùs ignorabant:
quoniam quidam pre pauci-
tate sese insequentes hostes
videre non poterant. Cæsis
igitur

igitur plurimis Henricus (qui fratri Othoni bellum infererat) est vehementer in brachio percussus, & quamquam lorica triplicis fortitudo ad carnem usque ensis aciem non admitteret, pondere tamen percussione acerba brachium est adeo in livorem conversum, ut nullis medicorum curis ita mederi posset, quin subsequente anno dolorem magnum sentiret. Unde et paulo post huius facinoris occasione ipsum facti sunt hominem exuisse. Videntur pios olim Imperatores solidam in CLAVIS non sine fructu fiduciam collocasse? Antu Magno Constantino multi-

I DE CLAVIS DOM. 183

muliebrem superstitionē
adfricabis, quia sanctæ
Matris voto, in. galeâ,
fræno, ense, lanceâ hos
fixit? an potiùs tot pu-
gnas feliciter pugnatas,
tot spolia opima hostib⁹
ablata, tot Tyrannos op-
pressos, tot celebratos
triumphos non. virtuti
CLAVORUM adsignabis?
Si tuum nimis crasso sub
aëre natum, & inter pin-
gues offas educatum ce-
rebrū id non capit; cer-
tè posterì ejus hanc vim
agnoverunt, qui nullam
sine his belli aleam jace-
re potuerunt, nulla nisi
cum his victoriæ insignia

I 7 repor-

184 F. CORN. CURTI
reportare potuerunt. Ut
alios omnes silentio in-
volvam, Mauritio invi-
ctam manum quis dedit,
nisi per CLAVUM ille, qui
CLAVIS fixus est Serva-
tor? unde Godefrid⁹ Vi-

Viterbien-
sis pag. 19. terbiensis in. Chronico
ita canit:

*Lancea Mauritiū reliquis
premaxima signis*

*Plurima Christicolis peperit
miracula dignis;*

*CLAVUS namq; Dei jun-
ctus habetur ei.*

*Subjicit imperio bello gesta-
ta potentes. &c.*

CA-

CAPUT XIII.

Scriptionis conclusio cum gratiarum actione.

Andem metā at-
tigi,

Et jam tempus equum fumantia solvere colla:

Verūm apud Crucem
tuam ô homo Deus hæc
solvo, & ad venerandum
istum tholum CLAVIS
tuis hoc plenum sudori-
bus curriculum; primiti-
as, inquā, scriptionis meæ
adpendo, adfigoq;. Quòd
rectū cursum tenui, quòd
à Veri terminis non ab-
erravi, si non aberravi;
id

186 F. CORN. CURTI
id omni Tuæ Bonitati
acceptum fero. Si insci-
us à recto declinavi,

*omnes lubrici ad lapsum
sumus,*

ad Crucem tuam adcido;
meæ id naturæ adscribo,
& veniam erroris depre-
cor. Quale-quale id est,
seu bonum, quod volui;
seu non bonū, quod ve-
reor: tibi tamen gratum
fore confido, ut,

*Qui cordis intueris abdi-
tos sinus,*

& vides, ex quo profe-
ctum hoc est, animum
meum, rectum, candi-
dumque.

F I N I S.

I
itati
sci-
um
ido;
ibo,
ore-
est,
lui;
ve-
um
bdi-
ofe-
um
ndi-

INDEX RERUM
memorabilium.

- A** Emuli plurimi 4.
Andechs. vulgò mons Sanctus in Bo-
ariâ à Reliquiis celebris 97.
Anglostadii apud D. Christophorum Eysen
imago Crucifixi cum 4. CLAVIS 80.
S. Augustinus de j. Etis à possessione plurimum
librorum per nasutulum quendâ 43.
Augustiniani Romæ in vineâ suâ ad viam
Flaminiâ, ubi cœmeteriũ Julii I. habent
Crucifixum cum 4. CLAVIS 109.
item in Bibliothecâ Angelicâ 80
Auctor Crucifixum invocat 9.
gratias agit. 185.
Bibliotheca Angelica Romæ ad S. Augusti-
num publicæ utilitati devota 80.
S. Bonifacius consecravit Ecclesiam Pol-
lingensem 91.
S. Brigitta numerat in Crucifixo quatuor
CLAVOS 49.
Calvini mendacium reprehensum 103.
Carolo Magno Crucifixi imago cū 4. CLA-
VIS

M V R I N D E X.

VIS ab Angelo oblata servatur in mon. te Andechs	98.
à Leone III. Romæ coronatus Imperator Augustus.	101.
obtulit basilicæ S. Petri ex argento ima- ginem cum 4. CLAVIS	101.
Cervare reperitur Crucifixi Pollingensis ejus vestigia in duobus saxis multis an- nis post inventa	99.
Chiemense monasteriũ habet Crucifixi ima- ginem, in quã quatuor CLAVI	110.
Christus verè CLAVIS fixus	12.
Christophorus Eysensis habet antiquã ima- ginem, & in eã quaternionem CLAVO- RUM	80.
ejusdem laus	76.
Clara de Monte-falconis Augustiniana, mi- raculorum gloriã illustris	31.
Deiparæ comparata	32.
in ejus corde post mortem CLAVI tres inventi	35.
CLAVIS duobus pedes Christi in Cruce fixi	50.
CLA-	

INDEX.

CLAVIS duobus pedes figere facilius, quàm uno. 52.

CLAVO uno pedes ambos figere est accommodum ad ossium fracturam 57

CLAVORUM numerus ternarius insufficiens 25

quaternarius adstruitur & confirmatur ibidem

quaternario non major 113

CLAVOS ad Constantinum filium attulit Helena. 46.

CLAVIS Constantinus galeam suam muni- vit & frenum composuit ibid.

CLAVUSne in galeâ, an in coronâ, an in capite statue Constantini fixus sit, disputant Auctores 48. 129.

CLAVUS unus Mediolani, qui fuit pars freni 54. 130.

& alterius manus tormentum ibid.
miraculum eiusdem 134.

CLAVUS unus Rome, qui fuit in galeâ Constantini 54. 129.

CLAVUS unus Treviris 54.
tormentum dexteri pedis 135.

CLA.

INDEX.

CLAVUS unus missus in mare Adriaticum	48. 54.
mare tranquillavit	128.
CLAVOS infligebant milites crucifigentes, quisque suum	54.
CLAVOS adhibere in crucifixione arbitrium	136.
CLAVIS titulus Crucis adfixus	117.
CLAVI Dominici plures Norimbergæ	140.
CLAVI Dominici dicti etiam Clavi alii ob varias causas	119.
CLAVORUM Dominicorum particule alii clavis mistæ in veneratione etiam sunt	116.
CLAVORUM festum solenniter celebratum	138.
CLAVI inter insignia Imperii	136.
CLAVI cum Cruce tam Christi, quam lateronum in unam foveam immissi	147.
CLAVOS Deipara non custodivit, aut Nicodemus	146.
CLAVORUM figura incerta	148.
rotundos fuisse nõ satis probatur	149.
τετραπλευρους fuisse credibile	151.
	obtin-

INDEX.

	obtusos fuisse non est probabile	149.
	CLAVUS Romanus quatuor latera habet	151.
	CLAVI grandes & longi fuerunt	153.
	CLAVIS debetur honor patriæ interdum, interdum hyperdulciæ	171. 172.
	CLAVOS Helena invenit	148.
	CLAVI Othonem, Mauritium invictos fecerunt	164. 181. 182.
	item Carolum Magnum, Pipinum, Ra- thonem	98.
	Constantinus ab Helena CLAVOS Domi- nicos accepit	46.
	Ex eisdem galeam munivit, frænum composuit	ibid.
	in ejus ense CLAVUS	141.
	item in lanceâ ejusdem	143.
	Crucifigebant milites quatuor	54.
	Crucifixus Christus non fuisse, nisi fuisse CLAVIS fixus	20.
	Crucifixi imago cum 4. CLAVIS	
	Siculis	69.
	Luca in Etruriâ	61.
	Venetiis	111.
		Romæ

INDEX.

Roma	71. 81. 107. 108. 109. 110.
in Hollingen, monasterio Bavarie	87.
in Letiensi monasterio Hannonie	107.
in Chiemensi monasterio Bavarie	110.
Monachii apud Augustinianos	111.
Anglostadii apud D. Christophorum	111.
Eyserum	111.
Cruz Christi & latronum & CLAVI	111.
unam foveam immissa	117.
Daniel Mallonius refutatus	25. 31.
conjecturæ ejus rejectæ	31.
Funes dati quandoq; præter CLAVOS in cruce fixis infirmioribus aut gran- dioribus corporibus	164.
Græci pertinaces in servandis traditioni- bus	112.
pingunt etiamnum Christum 4. CLA- VIS fixum	ibid.
Gregorio Nazianz. adscribitur tragedia Christus patiens.	26.
Gregorius P.P. reformavit Musicam Eccle- siasticam	108.
	Memor-

INDEX.

- Haemorrhoida fimbriam Christi tetigit, &*
sanata est 177.
- Heretici fidem suam soli scripturae assi-*
gunt 16.
- Helena CLAVOS invenit.* 148.
- ad Constantinum attulit* 46.
- Iconoclastarum impietas* 113.
- Joannes VII extruxit sacellum in honorē*
Virginis - Matris Romae opere segmē-
tato 83.
- Joannes VVestphalus dubitat an Christus*
sit CLAVIS fixus, an Cruci adligatus
 15.
- Judaei imaginem Christi in Syria confode-*
runt 120.
- Judaei instrumenta supplicii simul uno tu-*
mulo sepeliebant 147.
- Virgam Aaronis, tabulas Moysis ve-*
nerabantur 166.
- legis libros etiamnum hodie in suis*
synagogis colunt *ibid.*
- Julii Caesaris tunica cruentata in rostris*
ostensa quid fecerit 170.
- Julius III. Crucifixi imaginem argenteam*
Caroli

INDEX.

<i>Caroli Magni conflavit in pios usus</i>	100.
<i>Jurare quidam soliti per lanceam &</i>	
<i>4. CLAVOS</i>	50.
<i>Iustinus Imperator freno Constantini in</i>	
<i>quo CLAVUS fixus, phantasma</i>	
<i>pepulit</i>	134.
<i>Juvenalis Episcopus Hierosolymitanus misit</i>	
<i>Leoni Papae imaginem Crucifixi cum</i>	
<i>4. CLAVIS</i>	73.
<i>Leo III. coronavit Carolum Magnū</i>	101.
<i>Leoni Papae missa Crucifixi imago cum</i>	
<i>4. CLAVIS</i>	73.
<i>S. Lucas Crucifixi imaginem celavit & in</i>	
<i>ea 4. CLAVOS, quae Siroli servatur</i>	69.
<i>Luce in Etruriâ imago Crucifixi cum</i>	
<i>4. CLAVIS à Nicodemo sculpta</i>	65.
<i>ejus miraculum</i>	ibid.
 <i>MARIA Virgo CLAVOS non servavit</i>	147.
<i>Mauritii lancea habuit CLAVUM Domi-</i>	
<i>nicum</i>	143.
<i>per eam in bello invictus fuit</i>	164.
<i>Miraculum Crucifixi Lucensis</i>	65.
<i>Crucifixi Pollingensis</i>	89.
	CLA-

INDEX.

- Clavorum* 134. 180. 181. 182.
- Nicodemus Christo familiaris, & discipu-
lus occultus fuit* 62.
- Crucifixi imaginem sculpsit, quae ser-
vatur Lucae in Etruria* 61.
- non accepit in custodia sua CLAVOS* 146.
- Otho Imperator per venerationem CLA-
VORUM victor de hostibus suis mira-
culose* 180. 181. 182.
- D. Pauli sudaria agris admota* 176.
- de ejus catenis miranda* 178.
- Pauper à Crucifixo aureum calceum ac-
cepit* 64.
- Pedes disgregatos in Cruce habuit Chri-
stus* 159.
- S. Petri umbra honorem suum habuit* 176.
- de ejus vinculis miranda.* 179.
- Pictores fictores* 26.
- Pollingense Monasterium habet Crucifixi
imaginem cum 4. CLAVIS* 90.
- exstructam est à Thassilone* *ibid.*
- cōsecrata ejus Ecclesia à S. Bonifacio* 91.
- conflagravit* 93.

K

Ratko

INDEX.

- Ratho per imaginem Crucifixi multa de
hostibus tropæa reculit. 98.
- Roma lituum Romuli & Quirini hastam
venerata est 167.
- Romanus CLAVUS quatuor latera habet 151.
- Sergius PP. à Cælo monitus reperit imagi-
nem Crucifixi cum 4. CLAVIS 74.
- Sirolis habet imaginem Crucifixi cum 4.
CLAVIS, sculptam à Nicodemo 69.
- Suppedaneum habuisse in Cruce Christum
non improbabile 162.
- Suspendi pro adfigi usitatum 21.
- Thasilo struxit Ecclesiam Pollingensem cum
cenobio 90.
- illi cerua tres Cruces ostendit 89.
- Thomas tetigit locum CLAVORUM 17.
- Treviris CLAVUS unus Christi, quo dexter
ejus pes fixus, & frænum Constantini
compositum fuit 155.
- Veneti habent Crucifixi imaginem cum 4.
CLAVIS 118.

Virorum

INDEX.

- Virorum magnorum instrumenta relicta
posteris in honore sunt* 167.
- Vulnera quidam multiplicant Christo cru-
cifixo in pede sinistro* 157.
- Weilthauum oppidum Boiariae Pollingenses
nundinas transtulit in suum forum* 92.
- punicum igni miraculoso* 93.
- nundinas Pollingensibus restituit* 94.

K 2 SYL-

SYLLABUS

*Autorum, in hoc opusculo
citorum.*

Abraham Bzovius.

Albertus Argentinensis.

D. Ambrosius.

Anastasius Bibliothecarius.

Angelus de Rocca *ex ordine E.
remitarum S. Augustini.*

Arianus.

D. Augustinus

Baronius.

Beda.

Bergomensis *ex ordine Eremi-
tarum S. Augustini.*

S. Brigitta.

Bulla Innocentii $\overline{\text{vi}}$.

Bulla Martini $\overline{\text{v}}$.

Catullus.

Chrysofostomus.

Claudianus.

Con.

Concilia.

Concilium Tridentinum.

Q. Curtius.

S. Cyprianus.

Damascenus.

Daniel Mallonius.

Davides *psalmographus*.

Dominicus Baudius.

Dubravius.

Ecclesiastes.

Euripides.

Eusebius.

Eutropius.

Godefridus Viterbiensis.

D. Gregorius Nazianzenus.

Gregorius Turonensis.

Gretzerus.

Henricus Rebdorffensis.

D. Hieronymus.

Historia Tripartita.

Horatius Flaccus.

K 3

Hugo

Hugo Cardinalis.

Innocentius *Papa.*

S. Joānes, *Apostolus & Euangelistes.*

Joannes Calvinus.

Joannes Diaconus.

Joannes Westphalus.

Isidorus Masconius.

Justus Lipsius.

Lanspergius.

Leo *Papa.*

D. Lucas, *Euangelistes.*

Lucilius.

Luitprandus.

Malmesburiensis.

Martyrologium.

S. Matthæus.

Molanus.

Mutius Petronius.

Nicephorus.

Nicolaus de Lyra.

Nonnus, *Poëta Græcus.*

Onu-

Onuphrius Panuinius *ex ordine*
Eremitarum S. Augustini.

Ovidius.

Palæottus.

Pamelius.

Platina.

Plautus.

Polybius.

Raderus.

Ruffinus.

Rusticus.

Seneca.

Sozomenus.

Stattus.

Virgilius.

Theodoretus.

S. Thomas de Aquino.

Zaccharias *prophetes.*

Zonaras.

K 4

TY-

* * * * *
* * * * *

T Y P O G R A P H U S L E C T O R I .

Solens meo, immò humano more feci, errores admisi. unum præter ceteros insignem Tibi indicare volui, ut corrigas, & pro eo, quod legis pag. 127, lin. 1. *quatuor & pluribus*, reponas, *quatuor & non pluribus*. Alii sed leviores nævi Tibi plures occurrent, quos operarum in prælo sudantium inscitia facile excusabit. hoc Te monitum volebam. Vale.

SVMMA PRIVILEGII CÆSAREI.

OS FERDINANDUS II.
Dei Gratiâ electus Ro-
manorum Imperator,
&c. renovamus, extendimus, &
damus Raphaëli Sadeler hoc
Privilegium, ex Cæsareâ pote-
tate, ne quisquam intra decen-
nium illi⁹ imagines antehac seu
majore seu minore formâ æri
incisas & excusas, seu libris etiâ
insertas, seu posthac ab ipso &
filiis ejus incidendas & edendas,
quacumque formâ imitando,
seu æri incidendo, seu ligneis
typis inscribendo, seu quomo-
documque adumbrando, vel è
libris

libris ejus petendo, vel unâ cum
libris, quâ totis, quâ divisis, vel
aliis operibus permiscendo im-
primat, edat, vel excudat sub
interminatione indignationis
nostræ Cæsareæ Majestatis, &
pœnâ duodecim pondo puri pu-
ti auri; partim in fiscum Cæsaris
redigendi, partim ipsi Sadelero
& filiis ejus sine ullâ remissione
solvendi, operisq̄ue totius simul
amittendi.

Ferdinandus.

INGOLSTADII
Ex formis Guilielmi Ederi.

MONACHII

*Apud Raphaëlem Sadelerum Icono-
graphum Ducalem Venalis.*

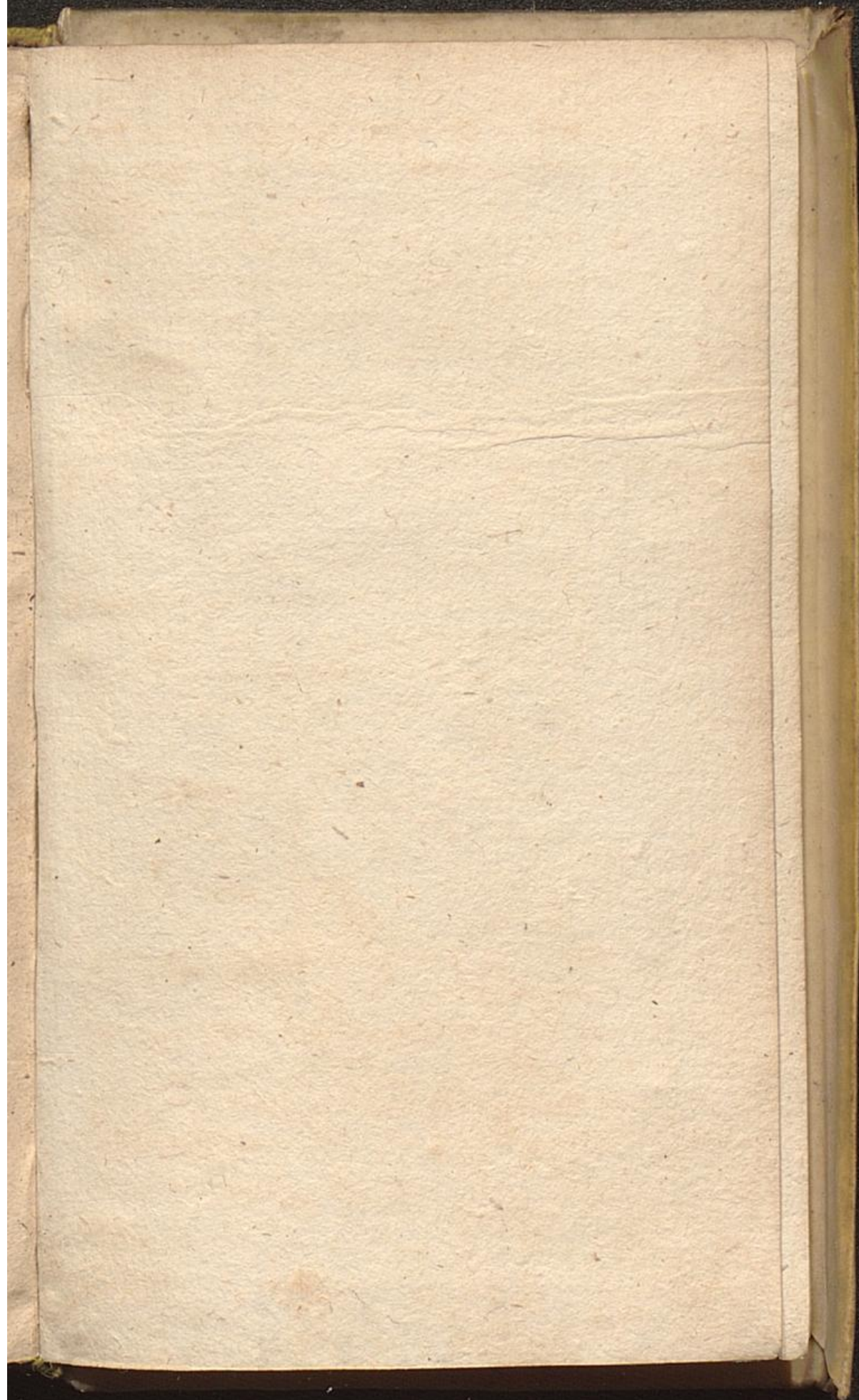
ANNO ∞ IOC XXII,

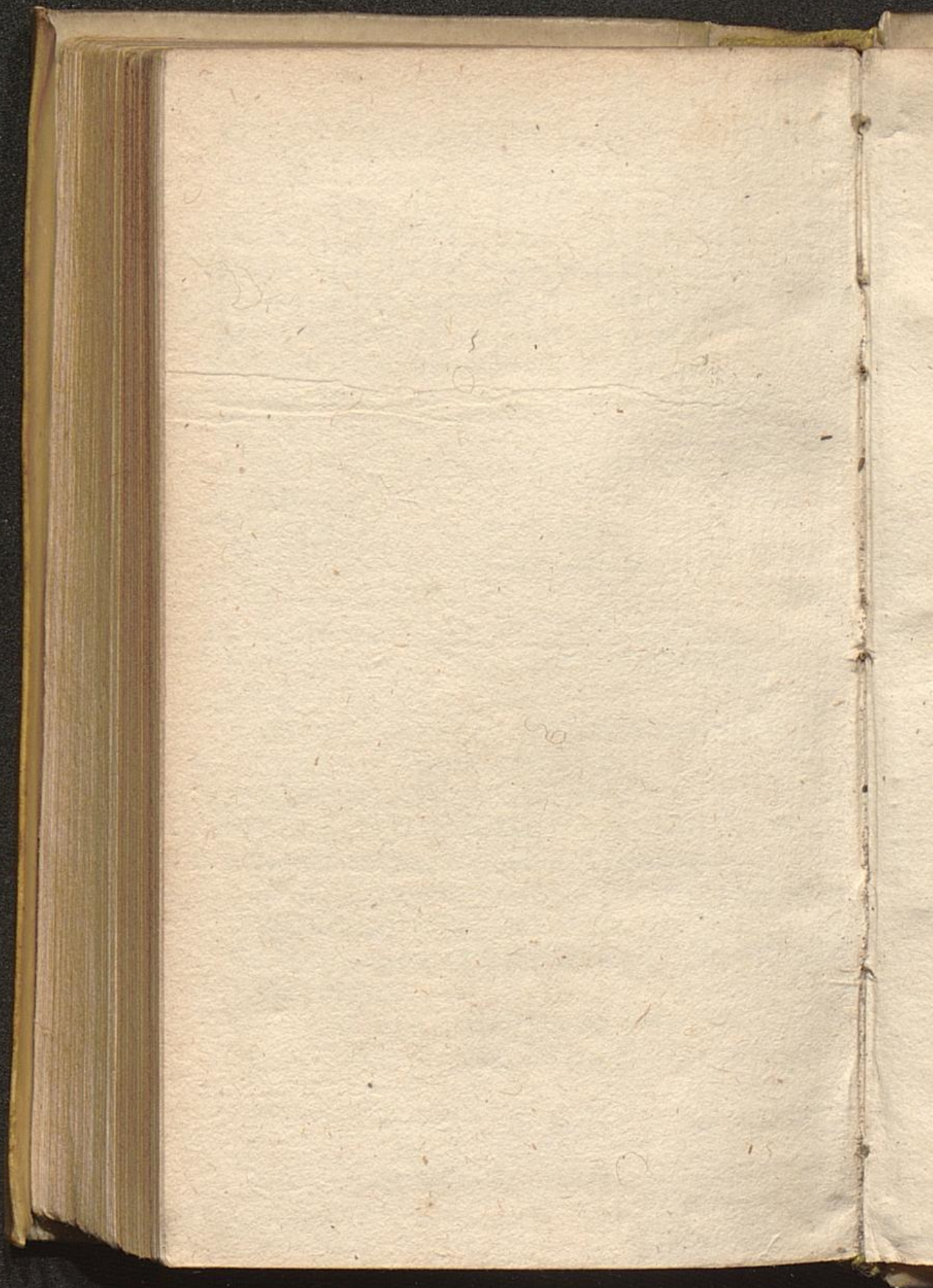
INDUSTRIAL
EXHIBITION

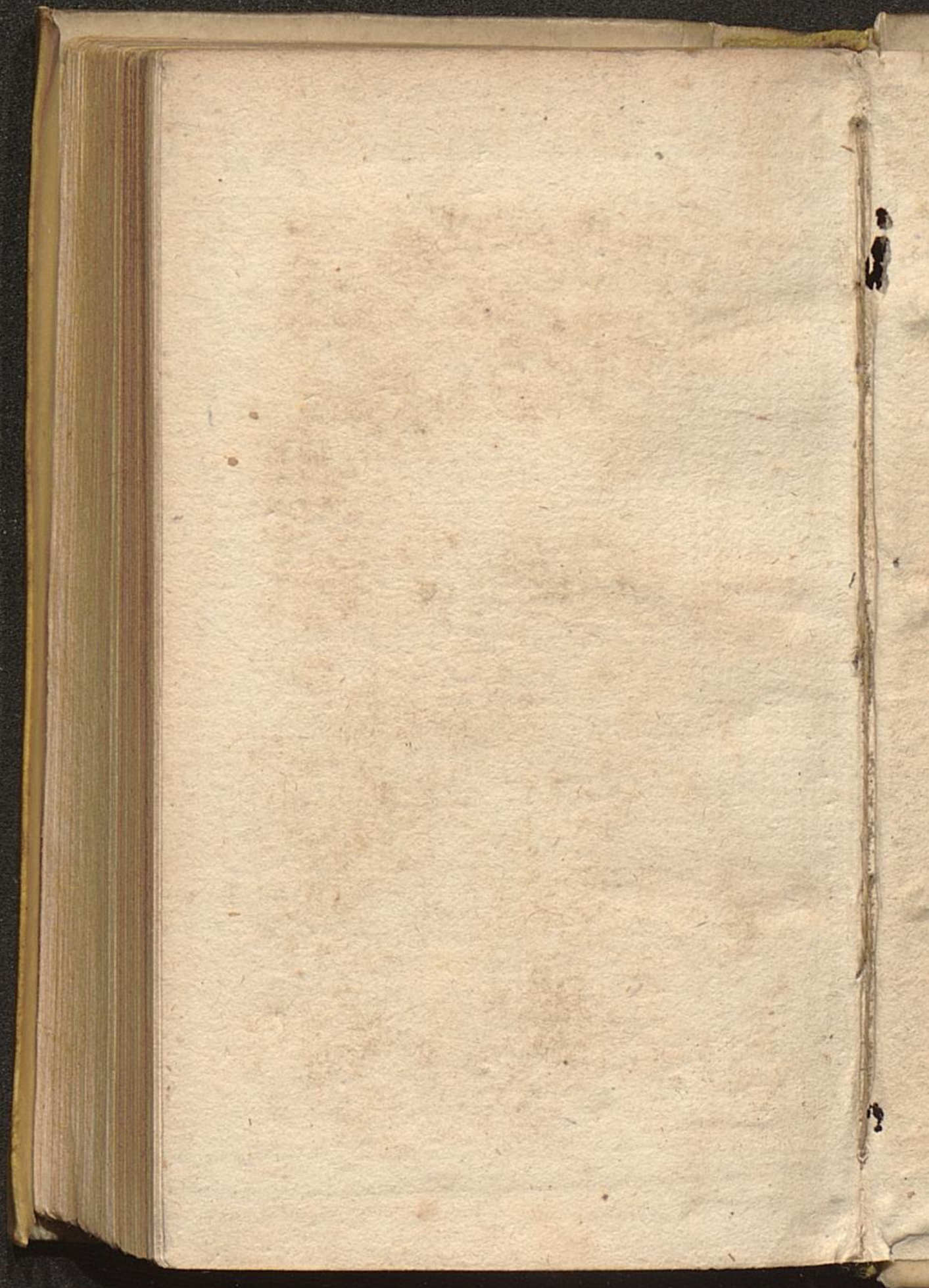
MONARCHY
OF GREAT BRITAIN
AND IRELAND

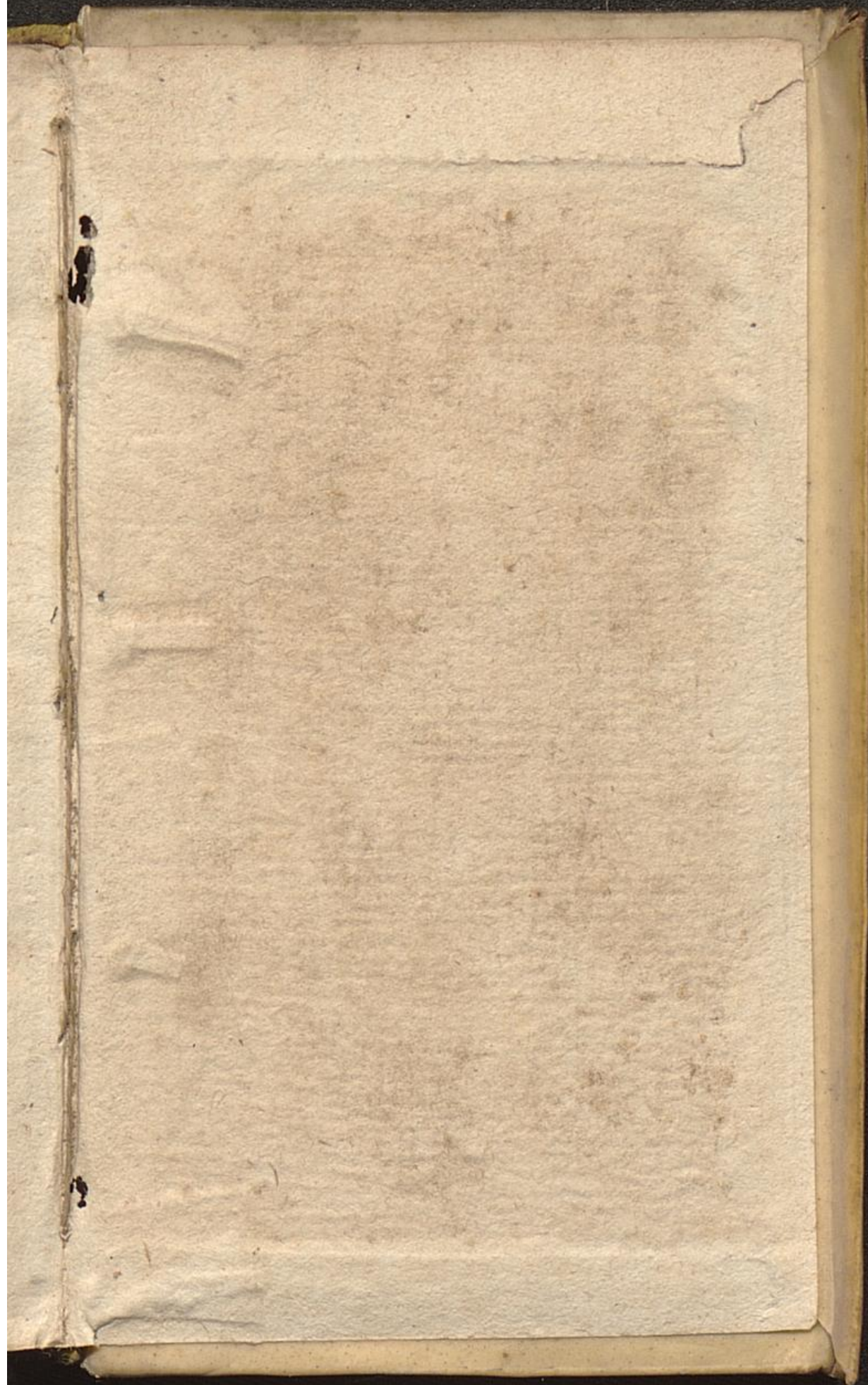
BY APPOINTMENT

C. Curtii
de clavis
Dni.
Vita P.
Ia. Layne

Th
5002